

Handels- og Sjøfartsbinder,
torsdag 27. 9. 1928.

27/9-28
**„Helder“-ekspeditionen ventes til
Bergen imorgen.**

Bergen, 25. septbr.

Der er idag indløpet telegram om at den store «Helder» ekspeditions skiber «Arctic Queen» og «Helder» kan ventes til Bergen inat eller i løpet av morgendagen fra sin store fangstekspedition paa Grønlands vestkyst. Skibene som er paa henholdsvis 10.000 og 5000 ton, skal være lastet med kveite og torsk. I Bergen kommer ca. 700 mand til at bli avmønstret. De fleste av folkene har sine hjemsteder

nordenfor Bergen. Om resultatet av ekspeditionens fangstutbytte foreligger der endnu ikke noget sikkert, men man gaar ut fra at dette stiller sig nogenlunde som ifjor. Iaar kommer skibene 4 dage tidligere til Bergen end ifjor.

De øvrige fartøier som tilhører ekspeditionen er alle engelske trawlere, med undtagelse av et fartøi som er hjemmehørende i Bergen.

Stavanger Aftenblad 14. 1928

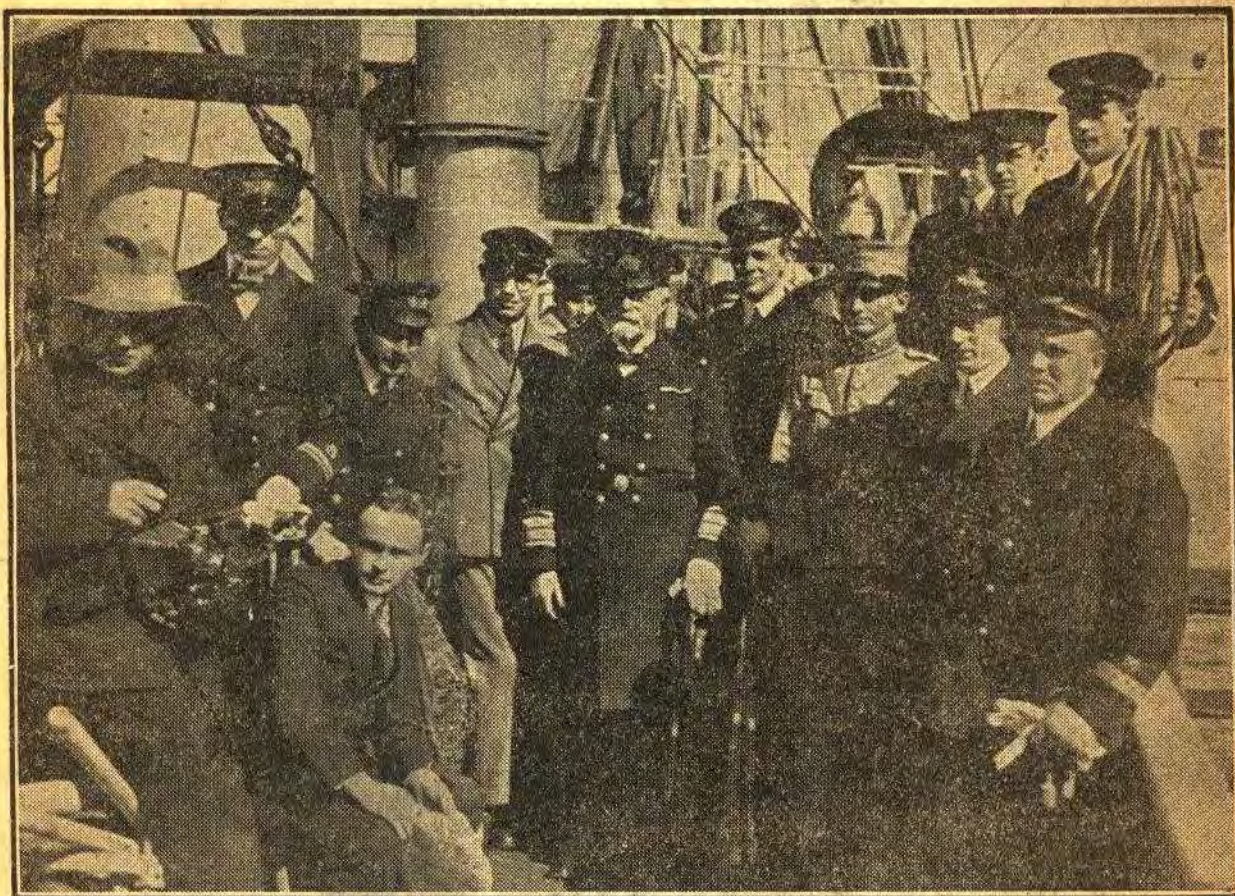
Arets Helder-ekspedisjon.

Teller i år ca. 600 norske fiskere. Fisket er begynt

Fra Bergen melder Aftenbladets korrespondent: Helder-ekspedisjonen den store fiskeekspedisjon som drives for utenlandsk kapital og med norsk bemanning er nu ifølge telegram ankommet til Vest Grønland og er begynt fisket. Ekspedisjonen er i år utvidet idet det er innkjøpt en 10,000 tonns båt »Artic Queen«. Skibet går om et par uker fra England til Ålesund for å ta ombord ca. 500 fiskere. Ekspedisjonen vil ialt telle ca. 600 fiskere. Foruten de 2 store skib har ekspedisjonen flere mindre langstbåter og ekspressbåter, som skal løse langsten til England. Sesongen vil vare til slutten av september eller begynnelsen av oktober. Flere norske firmaer har fått store leveranser av utstyr til ekspedisjonen.

Publikationstidende 3/5-1928

EKSPEDITIONEN TIL POLARHAVENE

I Formiddags inspicerede Viceadmiral Amdrup Ekspeditionsskibet „Godthaab“, der i Eftermiddag Kl. 5 afgaar paa sin lange Rejse til Grønland. Billederne viser Ekspeditionens Deltagere. Ved Siden af Viceadmiral Amdrup staar Ekspeditionens Leder, Orlogskaptajn Eigil Riis-Carstensen.

Oslo Aflmaris torsdag 24. 28

Færingene utvider Grønlandsfisket.

Flere av de redere som sender sine kuttere på Grønlands-fiske, har truffet en ordning med firmaet Charles Mouritsen i Leith, således at dette skal hente fangsten fra fiskefartøiene med et dampskib i sommer. Det har vist sig at fisket på de grønlandske banker er så rikt, at kutterne ikke selv er i stand til å bringe hjem all den fisk som kan fanges.

Paa Vagt imod Havets hvide Kæmper.

„Godthaab“-Ekspeditionen, der skal udforske Strømforhold, Isbjerge og Storfiskeribetingelser mellem Grønland og Canada.

Den 3. Maj lejser Grønlandske Handels Skib „Godthaab“ Kommandoen for at staa ud paa et Togt af usædvanlig Art. Skibet er til denne særlige Mission midlertidigt erhvervet af Marinen og skal paa en stor og ret langvarig Ekspedition i de grønlandske Farvande under Kommando af Orlogskaptajn E. Riis-Carstensen, der vil forene Søofficerens Opgaver med Videnskabsmandens.

— Det er Staten og Carlsberg-Fondet, der i Fællesskab bekoster denne Ekspedition, fortæller Kaptajn Riis-Carstensen, Skibet bliver saaledes udrustet af Flaaden og bemannet med Mandskab fra Marinen. I Ekspeditionen deltager desuden fem civile Videnskabsmænd.

— Hvem er det?

— Zoologen, Magister P. L. Kramp, Student Poul Hansen, som ogsaa er Zoolog, botanisk Student Gunnar Seidenfaden, Kemikeren, Premierløjtnant Kühnel Hagen og Magister A. Kählerich, der skal hjælpe mig med det oceanografiske Arbejde. „Godthaab“ er for Tiden ved at blive indrettet til den lange Rejse særlige Formaal, den skal jo udstyres med en Mængde særlige Instrumenter.

For alle Eventualiteters Skyld.

— Hvor længe mener De, Ekspeditionen vil vare?

— Vi regner med et halvt Aars Tid, men for alle Eventualiteters Skyld tager vi Forrynminger med til halvandet Aar.

— Hvilken Rute skal „Godthaab“ gaa?

— Vi gaar til Reykjavik for at tage Kul og derfra til Kap Farvel, over Farvandet til Kanten af Vestisen, nordpaa langs Isen til Højden af Frederikshaab og atter tværs over Farvandet, igen nordpaa, og saaledes videre stadig paa Kryds over Farvandet. Paa denne Maade trækker vi et Net af Linier imellem Grønland og Canada paa Steder, hvis oceanografiske og zoologiske Forhold saa at sige er udforskede. Det gælder navnlig den nordlige Del af vor Rute, altsaa Strækningerne i Baffinsbugten.

Hvor Oceanets Farer skædes.

— Hvad er det særlig Opgaven at udforske?

— Strømforholdene, og dermed Betingelserne for Isføringen. Vore Undersøgelser skulde gerne blive af den største Betydning for Kendskabet til Isforholdene helt ned til Newfoundland. Man skulde gerne faa Muligheder for at lære de nærmere Omstændigheder at kende, hvorunder de kæmpemæssige Isbjerge dannes og befordres, som truer Passagertrafikken paa Atlanterhavet.

Siden „Tilanie“-Ulykken har jo U. S. A. etableret en stadig Vagt, en Afdeling af Staternes Coastguard, som her holder flere Fartøjer paa Søen til Stadighed. Det er de saakaldte Ispatrouiller, som vi skal have et vist Samarbejde med. Medens vi arbejder i det nordlige, gaar Ispatrouillen paa Undersøgelse i det sydlige, derved faar vi nogle vigtige samtidige Observationer. Senere, naar vi kommer sydpaa igen, gaar vi paa tværs af Ispatrouillens Ruter og faar et Supplement til dens Undersøgelser.

Storfiskeriets Fremtid.

— Er det imellem Godthaabsekspeditionens Formaal at undersøge Storfiskeriets Chancer?

— Ja det er. Visse store Banker i Davisstrædet er meget fiskerige, men man kender næsten intet til Forholdet mellem disses Fiskebestand og de store Fiskerigdomme andre Steder.

— Og Grønlands Vandring?

— Den tager vi os ikke af, det maa man overlade til Undersøgelser fra Land. Vi skal være paa Søen hele Tiden. Ogsaa Zoologernes Undersøgelser vil være

fundamentale i Baffinsbugten. Der er saamænd Opgaver nok.

Det kolde Dybhavs Vugge.

Blandt andet skal vi baade paa Ud- og Hjemreisen mellem Grønland og Island foretage Undersøgelser af et stort Areal, hvor Professor Nansen mener at have fundet det kolde Bundvands Arnested. De mange forskellige Strømme og Vandlag, hvoraf Atlanterhavet udgøres, hviler næsten overalt paa et stort, meget koldt og meget salt Lag Vand, der dybt nede danner en praktisk talt ensartet Konsistens.

— Hvorledes skal man forstaa, at det kolde Bundvand skædes her?

— Det maa være en Hvirvel, der suges mod Bunden med til et Reservoir, der dannes i Vinterens Løb, og som er udsat for den store Afkøling.

Vi har, slutter Kaptajn Riis-Carstensen, til Ekspeditionen modtaget en Mængde Gaver baade til videnskabeligt Brug og til Mandskabet. Reichardt har givet Chokolade, Vekselerer Gerling og Horwitz og Kattentid Tobak, Viktoriamøllen har foræret os Mel, Carlsberg Øl, Kastrup Glasværk og Bing & Grøndahl videnskabelige Instrumenter. Desuden har vi faaet Gaver af Riis & Dreyer, af Konsul Andersen, Odense og Konsul Axel Nielsen, Odense, og fra Pop Corn. Vi er allerede paa Forhaand forkælede. Men det bliver jo ogsaa en lang Tur for Mandskabet.

Sh.

Napoleonshindene fredag 20/4 1928

Hajskind paa Tasken.

Den nye grønlandske Eksportartikel.

Den sidste Tid har bragt forskellige Meddelelser om, at det nu „endelig“ skulde være lykkedes at finde en Metode, hvorved man kan tilberede det grønlandske Hajskind paa en Maade, der gør det anvendeligt i Industrien.

En effektiv Udnyttelse af disse Skind vil naturligvis ogsaa betyde en ikke ringe Udvidelse af Grønlands Indtægtskilder, selv om man maa være forsigtig med at tage alt for store Forskud paa Fremtiden.

Direktor Gunnar Gregersen, Teknologisk Institut, gør i Anledning af de fremkomne Meddelelser opmærksom paa, at der allerede i mange Aar har været foretaget Undersøgelser, som for saa vidt heller ikke har været ganske uden Resultat. Sidste Aar blev der saaledes oparbejdet 1000 Stykker Skind, saa at man faktisk allerede er i Gang med en Fabrikation.

Ved tidligere afholdte Forsøg var Resultatet derimod ikke saa heldigt. Allerede for en Del-Aar siden tog Garverforeningens Spørgsmaal op til Behandling og Foreningens Forsøgsstation fik en Del Skind at arbejde med, uden at man naaede særlig straalende Resultater. Siden har imidlertid Garvermester Oesterbye i Nyborg for egen Regning foretaget Forsøg, som har haft en langt mere opmuntrende Karakter. Det lykkedes ham at fremstille et Hajskindprodukt, som han mente anvendeligt i Bogbinderindustrien.

Han forelagde derefter Prøverne for Anker Kyster, som foranledigede, at Forsøgsstationen henvendte sig til Firmaet Henningsen & Wolf, der fremskaffede 500 Hajskind. Disse Skind er nu blevet forarbejdet efter Oesterbyes Metode og vil blive anvendt til Bogbind, Tasker, Morgensko og meget andet. Samtidig hermed er der opstaaet en lille Eksport af Hajskind til Finland, Frankrig og Østerrig, og man regner i det hele med, at der dog skal blive „Bukser af det Skind“.

Starangeren 14/4 25

**Ca. 800 mann skal delta
i „Helder“-ekspedisjonen.**

Bergen: Forhyringen av mannskap til «Helder»-ekspedisjonen er nu praktisk talt avsluttet. I alt skal ekspedisjonen ha ca. 800 mann. Efter fiskernes ønske vil man i år gjøre bruk av den fangede torsk, som skal saltes, mens man ifjor kastede denne overbord. Ellers er ekspedisjonens hovedformål kveitefangst.

Ljofarbeiðdun de þursdag 10/4 20

Helder- ekspeditionen.

**Kun engelske fiskerbaater
til Grønlandsfisket?**

Porsgrund, 10. april.

Den norsk-engelske Helder-ekspedition som ifjor fisket ved Vest-Grønland skal om kort tid ut paa en ny ekspedition til Grønland. Foruten «Helder» som ifjor var moderskib anvendes iaar ogsaa det nylig indkjøpte dampskib paa 10,000 ton. Dette skal føres av kaptein Einar Thorsen fra Brevik.

Som bekjendt deltok herfra ifjor to skib, men iaar blir det kun engelske fiskerbaater, da disse har

vist sig mere praktiske til formaalet.

Nordmandskende søndag 9/4 20

SIDSTE NYT FRA NORDDANMARK

**Fangsten har overalt
været ringe.**

Alt vel i Scoresby Sund.

Grønlands Styrelse meddeler om Tilstanden i Grønland i Marts Maaned:

Vestgrønland: Vejret har gennemgaaende været godt med kun ringe Kulde og næsten ingen Nedbør.

Islæget, der brødes i Diskobugten i Slutningen af Februar Maaned, har ikke lagt sig siden, saa at ikke alene Diskobugten, men saa vidt vides ogsaa alle Havne og Fjorde fra Diskobugten og sydefter er isfri, et Forhold, der er ganske usædvanligt paa denne Aarstid.

Storisen har vist sig i ret store Masser i Julianehaabs Distrikt og er naaet op til Frederikshaabs Syddistrikt. Den har givet Skibene „Hans Egede“ og „Gertrud Rask“ noget Besvær, men det sidste er den 4. ds. ankommet til Julianehaab, og „Hans Egede“ er nu paa Vejen hjem, og kan ventes hertil Onsdag eller Torsdag. „Hans Egede“ har ved Udsejlingen fra Ivigtut i Storisen lidt et mindre Havari, men forøvrigt melder begge Skibe alt vel.

Fangsten har overalt i Vestgrønland været ringe. Ved Agpamiut i Sukkertoppens Distrikt har Stængegarnsfangsten af Hvidhvaler ligeledes kun givet et lille Udbytte i Vinter. Ernæringsforholdene er tilfredsstillende med Undtagelse af Vester Eilands i Egedesminde Distrikt, hvor de er mindre gode. Sundhedstilstanden er god.

Dellagerne i Professor Hobbs Ekspedition Amerikaneren Oscanian og Forfatteren H. Bangsted, som har overvintret paa Indlandsisen, vender hjem med Disko 1. Rejse. Der er foretaget omfattende meteorologiske Observationer samt Sneundersøgelser.

De interessante Begivenheder heri til Lejlighed til at omtale har ter i saa Henseende, ligesom har ke Skul paa sine egne Synspunkt omtalt her i Bladet, lagde han ti Erindringer, som vi udførligt har ninger. I sine for nylig udgiv sit Parti i alle dets praktiske Beslut et andet, og han kunde ikke følge han dog, at Teori er et og Praks Plads. I det lange Løb mærked

Kapitel afsluttede torsdag 3/4 28

Danske Filmsekspeditioner til Afrika og Grønland.

Kaptajn Floridon, tidligere Kaptajn i belgisk Kongotjeneste, vil finansiere Afrika-Ekspeditionen. — Dansk Videnskab med Knud Rasmussen i Spidsen om Grønlandsfilmen.

Films-Fotograf Leo Hansen.

For nogle Dage siden kunde vi meddele, at Knud Rasmussens Fælle paa 5, Thule-Ekspedition, Skaberen af det store Filmsværk om Færøerne, Films-fotograf Leo Hansen, vilde drage til Amerika med sin Færefilm for at holde Foredrag i de danske Foreninger. Sidst, da vi talte med Leo Hansen, ymtede han noget om nogle store Planer, der var under Ventilation med Hensyn til Filmsekspeditioner til Afrika og Grønland, og i Gaar, inden Leo Hansen dampet af til Amerika, bad vi ham fortælle nærmere om disse Planer.

— Ja, foreløbig rejser jeg altsaa til Staterne, siger Leo Hansen. „Oscar II“ afgaar i Morgen tidlig, og det er min Mening at aflægge Besøg i New York, Chicagó og Washington, hvorfra der er kommet Henvendelse til mig om at vise Færefilmen, som jeg nu har rejst Danmark rundt med, siden jeg kom hjem. Det er mit Indtryk, at der derovre endnu er stor Interesse for danske nationale Foreteelser i de danske Foreninger.

— Hvorfor endnu??

— Ganske naturligt, fordi de Danske i Staterne ikke har manglet Forbindelse med Moderlandet, og fordi saa mange Danske har været derovre og man kunde antage, at Markedet var mættet, om jeg saa maa sige.

— Bliver det til noget med Grønlandsfilmen?

— Det tegner rigtigt godt. Jeg har korresponderet med Knud Rasmussen, som har ligget paa Rejser i nogen Tid. I Gaar kom han hjem fra Sverige, og jeg havde en Samtale med ham. Knud Rasmussen udtalte sig for mig meget smigrende om Tanken. Han fandt, som naturligt er, at Opgaven er, dansk, at den bør løses af en dansk Mand, og han tilsagde mig al den Støtte til Formaålet, han kunde give.

— Hvornaar skal Ekspeditionen finde Sted?

— Til næste Aar, og den vil tage to Aar, da man ikke kan faa et fyldestgørende Billede af Grønland, hvis man ikke tager Vinteren med. De spredte Optagelser, man hidtil har haft, har kun været Sommerbilleder, som ikke fortæller ook om Livet i vor store Koloni.

— Hvorledes faar De Midlerne til Deres Ekspedition?

— De er delvis til Stede, men naar jeg kommer hjem fra Amerika om ca. to Maaneder, skal jeg se at faa det helt i Orden. Carlsbergfonden giver efter sine Statuter kun Støtte til rent videnskabelige Formaal, men en Grønlandsfilm har, efter hvad Videnskaben udtaler, absolut kulturhistorisk Interesse, og det er jo muligt at baade den og Staten vil hjælpe til at løse en national Opgave af denne Art.

Vi spørger derefter om Afrikafilmen.

— Denne Sag er paa det nærmeste afgjort. Jeg har faaet en Henvendelse fra en god dansk Mand, Vaskeriejer Floridon, der tidligere har været Kaptajn i den belgiske Tjeneste i Kongo. Han var meget interesseret i en dansk Filmsekspedition til det indre Afrika og har tilbudt delvis at finansiere en saadan. Fra sin mangeaarige Tjeneste i belgisk Kongo kender han Afrika som faa og vil kunne føre os

ind, hvor der selv i dette kameraforvante Land findes folk, der ikke kender et Filmskamera.

For at gøre det hele saa praktisk og billigt som muligt har jeg tænkt at kombinere de to Optagelsesrejser. Starten skulde finde Sted i Begyndelsen af næste Aar. I Løbet af Foraaret vilde vi være færdige med Afrikafilmen, og i Juni havde jeg saa tænkt at drage til Grønland for at blive der i to Aar.

veier.

Kapitel 14 side 1/4.28

En Debat om Grønland og Færøerne.

I Foreningen „Det ny Grønland“ holdt Grosserer Kr. Bendixen og Prof. Knud Berlin i Torsdags hver sit Foredrag om vore Muligheder i og vort Forhold til Grønland og til Færøerne.

Grosserer Bendixen slog et Slag for en videre Udnyttelse af Fiskerigdommen og i Forbindelse hermed en Industrialisering deraf i Grønland. Særligt dvælede han ved Hajfiskeriet og dets industrielle Udnyttelse.

Professor Berlin lagde stærk Vægt paa, at man ad denne Vej vilde kunne skaffe de færøske Fiskere Erstatning for det Fisketerritorium, de vil miste, naar Island opsiger Forholdet til Danmark. Men Forudsætningen maa da bl. a. være Grønlandsmonopolets Ophævelse, og for Professoren er det af central og afgørende Betydning, at denne foregaar i et meget hurtigt Tempo, — ellers faar vi ogsaa at se Færøerne sige sig løs fra Danmark.

Foreningens Formand, Inspektør O. Bendixen fremsatte en Række Meddelelser om Fiskeriforholdene og Spørgsmaalets praktiske Sider, hvorefter der udviklede sig en hed Diskussion imellem Professor Berlin og Folketingsmand Pürschel, som ønskede at se nogle Tal, der kunde danne Basis for de store Forventninger. Han indsaar ikke Nødvendigheden af, at Færingerne absolut skulde fiske ved Grønland, saa længe der er fuldt op af Fisk udenfor deres egen Dør. Fiskerigdommen ved Grønland ansaa han for at optræde noget lunefuldt, og den er for ham det centrale i det hele.

Finns Tegn onsdag 21/3. 1928

Skal fisket ved Vest-Grønland hindres også i år?

Fiskerne som skal avsted
venter på å få høre hvad
statsmyndighetene har
utrettet.

Det fører til intet å ofre
liv og helse for utenland-
ske storselskaper.

Grønlandslaget har henstillet til
statsmyndighetene at der i år sen-
des et norsk opsynsskib til de Vest-
Grønlandske farvann og vi har der-
for bedt sekretæren i laget hr. I.
Kr. Tornøe om å si oss hvordan
situasjonen ligger an.

Hr. Tornøe svarer: Vestgrøn-
landsfisket er en naturlig utvidelse
av våre fiskeres virkefelt. Alt gikk
utmerket til skibene skulde kom-
plettere sine beholdninger av kull,
olje, salt og vann. Men så stengte
danskene havnene for oss, ikke kun-
de vi få hente det vann vi trengte,
ikke kjøpe de kull vi behøvde. Disse
hindringer gjorde at fisket blev
ulønnsomt, tiltross for de glimrende
fangster. Alle gav op undtatt Bal-
dersheim, det er hans fortjeneste at
han brøt nye baner for fisket ved
Grønland. Han utrustet et stort mo-
derskib som hadde flere små fisker-
båter utrustet med motorer og dor-
rier med sig. Moderskipet blev bå-
de havn og lager.

Men Baldersheim måtte til Stor-
britannien for å skaffe penger og
det var ingen tilfredsstillende løs-
ning for Norge og norske fiskere.
Fiskerne måtte ifjor arbeide på kon-
trakt og resultatet var at alt de
fikk ut av hellefiskene de fanget, var
6 øre kiloen. En stor del av fang-
sten måtte dessuten kastes over-
bord. Fra „Helder“-ekspedisjonen
ifjor alene 600 tonn torsk, som man
ikke kunde skaffe plass for.

(Forts. s. 11)

Fisket ved Vest- Grønland.

(Fortsatt fra side 1.)

De norske fiskere er vant til å
arbeide på „lott“, å gjøre dem til
arbeidere under store utenlandske
selskaper blir i lengden umulig. De
må ha sine egne båter og redskaper
og i disse tider skulde man tro det
trengtes for å få vår store fisker-
flåte i virksomhet.

Vanskelighetene, danskene har
tårnet op, må ryddes av veien. Det
må bli mulig for våre større fiske-
båter å delta i fisket ved Grønland,
men dertil trenges havner og hav-
nene må åpnes for oss!

Det er på ingen måte nødvendig
av hensyn til de 12,000 eskimoer å
holde landet lukket. Vest-Grønland
har en kyst så lang som fra Lin-
desnes i syd til Svalbard i nord!
Eskimoene selv har intet imot at vi
søker deres havner, men de har jo
intet å si, det er regjeringen i Kjø-
benhavn som bestemmer alt.

Forøvrig er det jo ikke noget
dansk land det her gjelder, det er
gamle norske uthygder som ved lu-
reri er franarret oss. Og trafikken,
det kjøbenhavnske bondefangeriet,
kan vel fortsette ennu en tid; men
skal den få fortsette i all evighet?

Det er dette våre fiskere spør
om og på det bør vel våre myn-
digheter snart kunne gi et åpent
og ærlig svar.

Og det haster med svaret for
nu skal fangstekspedisjonene utru-
stes og sendes avgårde.

Norges-Bladet torsdag 29/3. 1928
(1ste side)

Norsk fangst og fiske ved Vest-Grønland.

Kan en meddelelse om forhandlingsresultatet bli git ?

Norges Grønlandslag har under 17de ds. ved sin formand, advokat Gustav Smedal, rettet følgende henvedelse til utenriksdepartementet:

Vi tillater os at henstille til det kgl. departement, at der nu blir git almenheten meddelelse om resultatet av de forhandlinger, som har været ført med Danmark om utvidet adgang til Vest-Grønland for norske fiskere og fangstmænd. Efter uttalelser, som tidligere er kommet fra ledende politikere skulde man ha lov til at tro, at man kunde imøtese et godt resultat, hvilket jo vilde være betydningsfuldt for de tiltagende norske næringsinteresser i de Vest-Grønlandske farvand.

Under stortingsdebatten om avslutningen av en ubetinget voldgiftstraktat med Danmark kom hr. Mowinckel ind paa varetagelsen av disse interesser, og han uttalte blandt andet: «Men jeg er overbevist om — og her taler jeg med en viss erfaring — at alle disse spørsmål løses lettest i venskap og det vil jeg si, at de løses lettere og bedre med og efterat disse traktater er vedtatt end før og uten».

Saavidt man forstaar har imidlertid forhandlingerne — tiltrods for at traktaten blev vedtatt — allikevel møtt vanskeligheter, og saken har etpar gange været bragt frem i stortinget.

I stortingsmøtet 5te mai 1927 uttalte daværende utenriksminister Lykke: «Vi har ikke bedt

om tilladelse til at fiske indenfor Grønlands sjøterritorium og agter heller ikke at gjøre det. Men det vi ber om, venter vi ogsaa, at vi faar imøtekommet».

Den 7de juli 1927 blev saken paany bragt frem i stortinget, og utenriksminister Lykke uttalte, at der ikke var kommet noget svar paa den norske note og tilføjet: «Der er imidlertid nu purret om et svar, og jeg haaber at det resultat som kommer — hvad jeg ogsaa tidligere har git uttrykk for — vil være imøtekommende».

Samme dag — og paa foranledning av hr. Lykkes uttalelser — fremkom den danske utenriksminister Moltesen med en erklæring, som gik ut paa, at der ikke vilde bli git nordmænd nogensomhelst ret paa Grønland uten at samtlige andre nationer fik den samme ret.

Hvad der senere maatte være passert under forhandlingerne kjender offentligheten intet til, men da fiske og fangstsæsonen ved Vest-Grønland nu snart begynder vil en offentlig meddelelse om forhandlingerne være paa sin plass og ha sin store betydning.

Vi vil tilslut nævne, at vi har mottatt opfordring om at henstille til det kgl. departement, at det foranlediger, at der iaar blir utsendt et norsk opsynsskib til de Vest-Grønlandske farvand. Om dette spørsmål tør vi forutsætte, at departementet vil konferere med det nyoprettede Ishavsraad.

Norhamn lør dag 20/3. 1928
(1ste side)

NAAR FAAR VI BESKJED OM RESULTATET AV GRØNLANDS-FORHANDLINGENE?

Norges grønlandslag henvender sig
til Utenriksdepartementet.

Norges grønlandslag har sendt Utenriksdepartementet følgende:

Vi tillater oss aa henstille til det kgl. departement at det nu blir gitt almenheten meddelelse om resultatet av de forhandlinger som har været ført med Danmark om utvidet adgang til Vest-Grønland for norske fiskere og fangstmenn. Efter uttalelser som tidligere er kommet fra ledende politikere skulde man ha lov til aa tro at man kunde imotese et godt resultat, hvilket jo vilde være betydningsfullt for de tiltagende norske næringsinteresser i de vest-grønlandske farvann.

Under stortingsdebatten om avslutningen av en ubetinget voldgiftstraktat med Danmark kom hr. Mowinkel inn paa vaeretagelsen av disse interesser, og han uttalte blandt annet: «Men jeg er overbevist om — og her taler jeg med en viss erfaring — at alle disse spørsmål løses lettest i vennskap, og det vil jeg si, at de løses lettere og bedre med og efterat disse traktater er vedtatt enn før og uten.»

Saa vidt man forstaar har imidlertid forhandlingene — til tross for at traktaten blev vedtatt — allikevel mott vanskeligheter, og saken har et par ganger været bragt frem i Stortinget.

I stortingsmøtet 5. mai 1927 uttalte daværende utenriksminister Lykke: «Vi har ikke bedt om tillatelse til aa fiske innen-

for Grønlands sjøterritorium og akter heller ikke aa gjøre det. Men det vi ber om venter vi ogsaa at vi faar imøtekommet.»

Den 7. juli 1927 blev saken paany bragt frem i Stortinget, og utenriksminister Lykke uttalte, at det ikke var kommet noget svar paa den norske note og tilføiet: «Det er imidlertid nu purret om et svar, og jeg haaper, at det resultat som kommer — hvad jeg ogsaa tidligere har gitt uttrykk for — vil være imøtekommende.»

Samme dag — og paa foranledning av hr. Lykkes uttalelser — fremkom den danske utenriksminister Moltesen med en erklæring som gikk ut paa, at det ikke vilde bli gitt nordmenn nogen som helst rett paa Grønland uten at samtlige andre nasjoner fikk den samme rett.

Hvad det senere maatte være passert under forhandlingene kjenner offentligheten intet til, men da fiske- og fangstsesongen ved Vest-Grønland nu snart begynner, vil en offentlig meddelelse om forhandlingene være paa sin plass og ha sin store betydning.

Vi vil til slutt nevne, at vi har mottatt opfordring om aa henstille til det kgl. departement at det foranlediger, at det i aar blir utsendt et norsk opsynsskib til de vest-grønlandske farvann. Om dette spørsmål tør vi forutsette at departementet vil konferere med det nyoprettede ishave- raad.

Stavangeren 22/3 1928

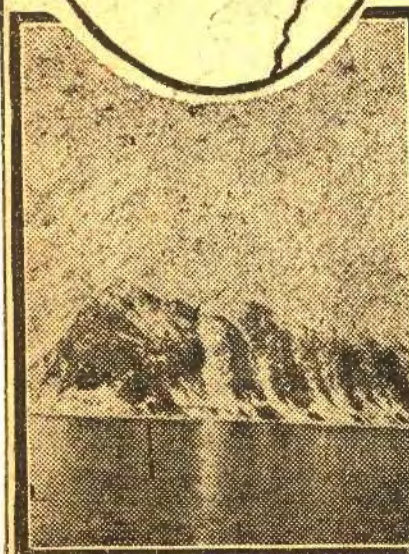
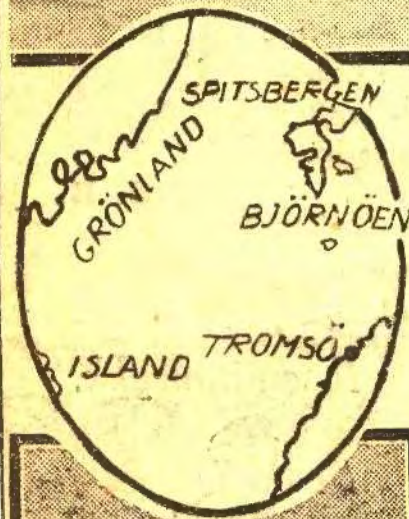
Stor utvidelse av „Helder“- ekspedisjonen.

Alesund: «Helder»-ekspedisjonen til Vest-Grønland kommer i år til å bli betydelig utvidet. Foruten dampskibet «Helder», som er på 5000 tonn, kommer ekspedisjonen til å få et nytt moderskib på 10 000 tonn. Selskapet skal i den anledning bygge 40 nye motor-dorier i Alesund. Mens «Helder» tidligere vesentlig har nyttiggjort kveite passende for det engelske marked, skal man i år også drive annen fangst, f. eks. torsk, som optrer i store mengder ved Vest-Grønland, forteller «Sunnmørs-posten».

Søndag 13/3. 1928

Rasjonelt kveite- fiske ved Grøn- land og Bjørnøya?

Skipsreder Baldersheim og en annen nordmann vil etter forlydende utruste ekspedisjoner.

Øverst parti fra Bjørnøya med „den engelske staur“ til høire. Nederst et annet billede fra Bjørnøya.

Skipsreder Baldersheim fra Bergen utrustet ifjor en ekspedisjon til Grønland med flere fangstskib, og med D/S „Helder“, som moderskib for å drive kveitefiske. Ekspedisjonen hadde en meget omfattende utrustning og stort mannskap, og resultatet blev også ifølge meddelelsene i høst meget gode. Med særskilte skib blev der med mellemrum sendt betydelige kveitelaster til England.

(Forts. side 10.)

Rasjonelt kveite- fiske.

(Fortsatt fra side 1.)

Idet dette er et søkt marked for kveite, likesom engelsk kapital var adskillig interessert i Helder-ekspedisjonen, som på forhånd var sikret engelske avtagere.

Det var tidlig på det rene at skipsreder Baldersheim også nu til våren vilde søke utrustet en ny ekspedisjon til Grønland av samme størrelse som den ifjor og Baldersheim uttalte da samtidig ønsket om at norsk kapital måtte bli mere interessert enn tilfellet hittil hadde vært. I hvilken utstrekning dette håp er gått i oppfyllelse, er vi dog ikke bekjent med.

Et bestemt forlydende vil vite at en norsk fiskeeksportør eller reder også alfter å utvide sine interesser i kveitefisket i år, formentlig utstyrt med en del fremmed kapital. Forlydendet går bl. a. ut på at der er planlagt utrustet en ett-tusen tonns kjølebåt for kveitefisket ved Bjørnøya, hvor der som bekjent i de siste par år har foregått et betydelig fiske på bankene der. Det er ikke småfangster som ifjor innkom til Tromsø fra dette fangstfelt. Et par fiskeskeiter kom således hjem med 20—25.000 kg. kveite på en kjøle. Også i år tegner det til storfiske ved Bjørnøya, men det vilde jo være meget beklagelig om ikke Troms fylke skulde kunne bevare et hegemoni på dette fangstområde. Tromsø Skipperforening har vist adskillig forutseenhet i sitt arbeid med denne sak og avgitt forskjellige uttalelser for at kveitefisket på bankene ved Bjørnøya kunde bli helt bevart for norsk initiativ. Det er i så henseende tilstrekkelig å benytte seg av hvad skipperforeningen har utført for å hindre salg iallfall til fremmede og private av de rettigheter og hus som fiskeriselskapet og senere selskapet for norske fiskeriers fremme hadde fått overdratt på øen.

Oslo Aftenavis torsdag 8/6. 1928

Fiskebestanden vest for Grønland.

Den danske ekspedisjon skal samarbeide med en amerikansk.

Fem videnskapsmenn ombord.

Kaptein Riis-Carstensen.

Som meddelt i et telegram igår har den danske innenriksminister Krag foreslått at der skulde bevilges 90,000 kroner til en dansk videnskapelig ekspedisjon til Davisstredet. Ekspedisjonen skal i samarbeide med en amerikansk ekspedisjon foreta undersøkelser med hensyn til meteorologiske forhold, strøm- og dybdeforhold, og endelig skal den undersøke fiskebestanden deroppe.

Marinekaptein Riis-Carstensen, som er utset til leder av ferden uttaler følgende:

Det er meningen å ta fem videnskapsmenn ombord, to biologer, to botanikere og en kemiker. De hydrografiske undersøkelser besørger jeg så selv.

— Hvor stort distrikt skal De undersøke?

— Hele farvannet vest for Grønland, praktisk talt. Særlig er farvandet nord for Disko litet videnskapelig undersøkt. Jeg antar, vi kan være deroppe i seks måneder.

— De skal altså samarbeide med amerikanske videnskapsmenn?

— Ja, en amerikansk ekspedisjon vil nettop i sommer reise derop. Der er utsendt av marinens ispatrulje ved New Foundland og skal klarlegge noen problemer om Labradorstrømmen. Da jeg utarbeidet min plan, skrev jeg til kommander Smith, som skal lede ekspedisjonen — han er en overordentlig kjent mand i hydrografiske kretse. Det blev avtalt, at vi skal samarbeide, og jeg tror, at begge parter vil få gavn og glede av det. Så snart der nu foreligger et svar fra Finansutvalget, kan jeg legge siste hånd på forberedelsene . . . fra Carlsbergfondet har vi allerede fått tilsagn om 50,000 kroner.

Sjofarv tidende onsdag 2/3. 1928

Dansk videnskabelig ekspedition til Davisstrædet.

„Godthaab“ utrustes med kaptein Riis-Carstensen
som leder.

* København, 7. mars.
Indenrigsminister Kragh frem-
la igaar i folketingets finansko-
mite et forslag om at utruste en
dansk videnskabelig ekspedition
som til sommeren skal avgaa til
Davis-strædet. Forskjellige vi-
denskapsmænd har henvendt sig
til ministeren om planen og det
er hensikten at utruste Grøn-
landsskibet „Godthaab“, som nu
skulde utrangeres, til denne eks-

pedition. Der søkes en bevilg-
ning paa 90.000 kroner til utrust-
ning av ekspeditionen. Det er
meningen at ekspeditionen skal
drive biologiske, meteorologiske
og andre videnskabelige undersø-
kelser og at den skal bli borte til
utpaa høsten.

De politiske partier skal nu
behandle saken. Kaptein i mari-
nen, Riis-Carstensen skal være
ekspeditionens leder.

Agder Tidning mandag 9. 1925

Havfiskja ved Grønland.

Norsk kapital er seinfør. Riksstyringi og

O. Jackson, som var fryseri-formann paa «Helder»-ekspedisjonen ved Vest-Grønland, skriv i «Møre»:

Ekspedisjonen er ikkje noko nytt no lenger. Det var ifjor paa fyrste turen at folk var i spanning korleis eit sovore tiltak vilde arte seg. Men det viste seg at det gjekk betre enn folk flest tenkte. Likevel ser det ut for at det er ikkje nokon som ofrar det ein tanke so det ser ut for at desse karane fær vera aaleine um aa draga den eine millionen etter den andre fraa havet vestanfor Grønland. Skulde det ikkje lata seg gjera for berre norsk kapital aa faa istand ein sovoren ekspedisjon Dei hev sendt ut store kvalveidarekspedisjonar snart aa segja yver heile verdshavet, som sopar store pengesummar inn i landet. Kvi- for ikkje freista etter kveita i Davidstrætet? Eg er viss um at

med ein stor og moderne baat vilde det lukkast.

Paa land, det veit me so vel, der kann me ikkje setja vaar fot; for der er dansken. Ja, ikkje alle danskar fær koma der heller. Det er berre monopolhandelen sine folk som hev raadvelde der. Og so hev den norske regjering sagt sitt ja og amen til alt saman. Ja, for oss som ferdast der burte og ser kva me hev tapt, ser det bakvendt ut. Og ein kann verta arg og spyrja: Kva slag styring hev me havt og hev, som so skal lata slike ting gaa for ein ussel traktat, som ikkje ein gong var underskriven?

Men det ser ut til at Grønland er ikkje noko land for dei høge herrar i Oslo.

Det vert onnorleis for oss vestlendingar, som skal livberga oss av sjøen. Me vert nøydd til aa søkja vidare ut.

Tiden Tegn fredag 20/1 1928

Den grønlandske skinnauksjon.

Store partier kjøpes av en
Oslomann.

Fra vår egen korrespondent.

Kjøbenhavn, 19. januar.

Idag påbegyntes den store årlige grønlandske skinnauksjon, som er særlig interessant fordi det er den første i rekken av årets internasjonale skinnauksjoner. Prisene er helt igjennem sterkt stigende, for blårev endog med op til 50 prosent. Der var møtt frem opkjøpere fra alle europeiske land og fra De forenede

stater. Blandt de opkjøpere, som sikret sig meget store partier, var Johansen fra Oslo.

Karl Eskelund.

Nationaltidende tirsdag 12/12 1927

Grønlands Handels- udbytte i Aar.

Tilfredshed med Fangst og Fiskeri.

Det sidste Skib i Aar fra Grønland vendte forleden hjem. Vi har forespurgt Direktør Daugaard-Jensen, hvorledes man var tilfreds med Udbyttet af de forskellige Grene af Virksomheden paa Grønland.

— I det store og hele maa man være tilfreds, udtalte Direktøren. Fangsten af Sæler har ganske vist været noget ringere end foregaaende Aar. Bestanden er efter alt at dømme taget en Del af, men det kan jo være, at det kommer igen.

Torskefiskeriet har været udmærket og det er langt overskredet vore Forventninger. Det kan derimod ikke siges om Helleflynderfiskeriet, der har været betydeligt ringere end foregaaende Aar. Aarsagen hertil er ganske naturligt det slette Vejr, vi har haft næsten hele Sommeren. Vi har iøvrigt pakket mange Tusinde Danser henkogte Hellerflynder, og der foreligger allerede nu mange Ordre fra Udlandet.

Hvalfangsten har ogsaa været ret tilfredsstillende. Udbyttet har været ialt 40 mod 47 i Fjor, men til Gengæld var der i Aar en Del flere af de mere værdifulde Blaa-hvaler. Grønlænderne har faaet rigelige Kødforsyninger, og vi har faaet et ret godt Olieudbytte.

Med Hensyn til Skindudbyttet har dette været særligt godt. Vi har faaet et Par Hundrede Bjørneskind og omkring 3000 Blaaræve og Hvidræveskind. Priserne synes at ligge en Del højere i Aar, og vi venter, at der, naar vi den 19. Januar holder Auktion, vil komme mange udenlandske Købere.

Sailor.

Skarangeren torsdag 9/11 1922

„Helder“-ekspeditionen.

Dementi av overdrivelserne av ekspeditionens økonomiske utbytte.

Ianledning av de fantastiske overdrivelser av det økonomiske utbytte av ekspeditionen med dampskibet «Helder» til Davisstrædet vil det formentlig være rigtig at oplyse at snakket om million-fortjenesten er helt fri fantasi. Vi som steller med dette foretagende kjender endnu ikke til nogen fortjeneste for rederiet, men haaper ved stadig forbedret drift at naa frem til fortjeneste senere, naar vi har ryddet av veien de mangler og vanskeligheter som altid vil forekomme ved et nyt foretagende. Derimot er det rigtig at fiskerne baade iaar og ifjor hadde god fortjeneste, som nødvendigvis maa gaa foran før rederiet kan regne paa at faa noget nettoutbytte, idet man vil vite at det ikke mindst er gjennom utvalgte fiskere og gode arbeidere at et godt resultat skal opnaaes. Og det maa være fiskere og arbeidere som møter frem paa fangstfeltet med den sikre forutsetning at der maa ydes et flittig, dygtig og energisk fiske for at opnaa god fortjeneste, ikke fiskere som gjennom pressen eller uoverheftige overdrivelser er git den feilagtige overbevisning at det er saa «uanet eller kolossal» med fisk at man skulde tro den hoppet ind i baaten selv, eller at man i det høieste bare behøver at hove den ind. Det har været mig en overraskelse at se selv ældre fiskeskipperne, som almindelig regnes for sindige og erfarne, utale sig med stor overdrivelse om fiskeforekomsterne, og pressen i baade ind- og utland repeterer det ukontrollert videre. Tiden er atter blitt nøktern og kræver realiteter, ikke bombastisk journalistik. Pressen bør ikke bare dosere dette med tanke paa storting og regjering, men selv efterleve denne kjendsgjerning og avholde sig fra at skade næringslivet ved overdrivelser av denne art.

E. Baldersheim.

Nakavakbidende Lørdag 3/11 1927

De grønlandske Kul til Olieudvinding.

Direktør Daugaard-Jensen har talt med Ingeniør Harald Nielsen om Sagen.

En „Husflid“ paa 3000 aarlige Tons.

Olieudvinding af Kul er som bekendt et af Tidens allervigtigste Spørgsmaal og af ganske afgørende Betydning for de gamle Kullande, idet den stærkt stigende Brug af Olie i Stedet for Kul er ved at gøre den hidtidige Minedrift til en mindre god Forretning, og ved den dansk-engelske Ingeniør Harald Nielsens epokegørende Opfindelse synes det omtalte Problem, der i mange Aar har været Genstand for utallige Eksperimenter, at være rykket sin baade praktiske og økonomiske Løsning nær.

Ogsaa Danmark hører til de kulproducerende Lande, d. v. s. i Grønland, det omtalte Spørgsmaal har derfor ogsaa Interesse for os, — og Olieudvinding af grønlandske Kul maa derfor ogsaa her tages under Overvejelse.

Spørgsmaalet drøftes med den dansk-engelske Opfinder.

Vi spørger Direktør Daugaard-Jensen, om man er kommen nærmere ind paa de grønlandske Kuls Muligheder under den nye Synsvinkel, og Direktøren svarer:

— Ja. Jeg har talt med Ingeniør Nielsen, da han var herhjemme, og naar han kommer igen, vil jeg atter drøfte Sagen med ham. Intet maa være uforstået. Men jeg vil unægtelig indrømme, at jeg ikke efter den første Samtale har megen Tro til, at vi kan faa mere ud af Kullene end nu.

Vi bryder 3000 Tons om Aaret.

Vi kan nemlig ikke komme bort fra, at Grønland ligger saa langt borte, 5—6 Gange saa langt herfra som England. — Vi driver som bekendt til Stadighed Kulminen deroppe med Udskibning fra *Kutdligssæt*. Ialt leverer vi ca. 3000 Tons om Aaret. Kullene er udmærkede og vilde være fortræffelige til Kakkelovnskul, men — Transporten fra Grønland er for dyr, og der kan desuden kun finde Udskibning fra denne nordvestlige Havn i 5 Maaneder af Aaret. Det er nærmest „Husflid“, til eget Brug. Vi forsyner Skibene deroppe med egne Kul, der blandes med engelske, og i Grønland bruger vi de grønlandske Kul, som føres rundt med vore egne Kystskibe. Der er til Stadighed en Leder, en Assistent og en halv Snøs Grønlændere i Arbejde med Minedriften, der foregaar her som andre Steder den skal brydes ud af Fjeldene.

Grønland ligger for langt borte.

Skulde vi drive Kulproduktion i større Stil, vil det kræve Millionanlæg, bl. a. til Havnen, men, som sagt, Afstanden og den vanskelige Udskibning lægger for mange Hindringer i Vejen. — Jeg

Hr. Harald Nielsen bliver her kun nogle Dage; saa rejser han videre til England.

Tiden vil han benytte til at føre forskellige Forhandlinger sammen med Mr. Hodges, der er Medlem af Bestyrelsen for det Selskab, der er startet for at udnytte Olieudvindings-Opdagelsen, og en Del af Forhandlingerne vil netop blive ført med Grønlandske Handel, som det ogsaa fremgaar af ovenstaaende.

I Berlin har Harald Nielsen sammen med en engelsk Forretningsven ført lignende Forhandlinger om den tyske Udnyttelse af Opdagelsen.

har forstaaet paa Ingeniør Nielsen, at Olieudvinding af vore Kul ikke kunde ske i Grønland, og at Kullene allsaa maatte transporteres herpæd, og det vil blive dyrt. Men selv om vi nu kunde udvinde Olien deroppe, vil Afstanden til Grønland jo ikke blive mindre af den Grund. — Jeg tror ikke meget paa det, men vi følger stadig Olieudvindingen med Opmærksomhed, og jeg skal tale med Ingeniør Harald Nielsen igen. Det er jo muligt, at nye Oplysninger vil give et andet Resultat.

Ingeniør Harald Nielsen i København.

Vigtige Forhandlinger om Udnyttelsen af Olieudvindingen.

Efter hvad vi erfarer, vil Ingeniør Harald Nielsen netop i Aften indtræffe hertil fra Berlin for at træffe sin gode Ven, den engelske Minearbejderfører Mr. Frank Hodges, der for Tiden opholder sig her som Studenterforeningens Gæst.

Sharangren udsalg 2/11.27 nr. 252

Vældige muligheter for fiske ved Grønland.

Aalesund: Kaptein Gudmundseth som var fører av Helder-ekspeditionens skib «Skoger», udtaler til «Aalesunds Avis» at der var vældige muligheter for fiske ved Grønland. Jeg har deltat i fiske siden jeg var 15 aar gammel, udtaler kapteinen, og nu er jeg 50 aar, men aldrig har jeg set saa rike fiskefelter. Det er netop felter for Aalesunds- og Sunnmørs-initiativet. Men der maa en stor kapital til en saadan ekspedition og den lange vei til feltet gjør anvendelsen av store moderne moderskib og transportskib nødvendig. Fiskefeltene

ved Grønland har fremtiden for sig. Der blev pr. dag fisket op til 93 ton og bedste dory fik op til 6 ton pr. dag. Ialt 2500 ton kveite. Den fisk som hjemførtes paa trawlere utgjorde 600 ton og 1400 ton gik hjem med Helder. Ordningen med trawlere var ideel. Ialt gik 6 baater mellem feltet og Hull. Etpar trawlere var stadig paa feltet.

„Helder“-ekspeditionen.

Kaptein Gudmundseth uttaler sig til Aalesunds Avis.

I slutten av mai og begynnelsen av juni gik Helderekspeditionen til Grønland. «Faustina» og «Imperialist» i midten av mai, «Lardal» og «Skoger» den 23de mai og dsk. «Helder» den 2den juni. For en maanedes tid siden var ekspeditionen atter hjemme med godt utbytte, efter hvad der paa ledende hold er oplyst en fangstværdi paa 3 mill. kr. Henimot 500 mand deltok i ekspeditionen som raadet over 42 fiske-dorrier, med 5 fiskere pr. dorrv.

Vi har hat en samtale med kaptein Gudmundseth som førte ekspeditionens skib «Skoger».

Han fortæller at man kom til feltet ved Vest-Grønland den 14. juni. Til en begyndelse drev man forsøksfiske paa hver sine pladser. Men fisket var smaat undtagen for «Lardal»s vedkommende. Den hadde truffet paa et sted hvor der var meget godt om fisk. Vi andre flytted ogsaa til dette sted. Men da vi kom dit var fisken forsvundet. Man bestemte sig saa for at søke ny plads. Ved avgangen herfra fik vi frisk vind med krap sjø. Under ophivningen av den sidste dorrv brak agtermasten. Dorrv-en var saavidt klar av vandet da en braatsjø kastet den i høide med rækken. Da sjøen gik tilbage og dorrv-en faldt ned blev det saa haard raskjending paa staget at sjaklen i godset braat med den følge at masten knækket nedenfor mitten. «Skoger» maatte gaa under land for at reparere skaden. En bom fra «Helder» blev rigget op som nødmast. I det halvandet døgn som gik med hertil gik vi tapte av det gode fiske som da fandt sted.

— Hvor meget var topfiske

pr. dag for ekspeditionen?

— 93 ton og bedste dorrv kunde fiske op til 6 ton pr. dag. Ialt blev der fisket ca. 2500 ton kveite. Fisk som blev hjemført paa trawlere utgjorde ca. 600 ton og 1400 gik hjem med «Helder».

— Ordningen med trawlerne?

— Den var ideel. Ialt gik 6 trawlere mellem feltet og Hull, 1—2 trawlere var stadig paa feltet.

— Veirforholdene?

— De var en skuffelse, og den stadig friske vind vanskeliggjorde fisket for dorrv-erne. Dorrv-erne kunde gaa op til 10 nautiske mil fra sit moderskib. Bedste fangst paa en stubline paa 16—1800 brak var ca. 3200 kg. kveite.

— Hvad er Deres mening om anvendelsen av dorrv ved dette fiske?

— Den er absolut meget tilfredsstillende, den bedste ordning som kan tænkes under de givne forhold. Paatross av de ugunstige veirforhold var resultatet av ekspeditionens fiske over forventning. Der er vældige muligheter for fisket. Jeg har deltat i fiske siden jeg var 15 aar og er nu 50, men aldrig har jeg set saa rike fiskefelter. Det er felter for aalesundsk og søndmørk initiativ. Men der maa stor kapital til en saadan ekspedition. Det lukkede Grønland og den lange distance til feltet gjør anvendelse av større, moderne indredede moderskib og transportskibe nødvendig. For ekspeditioner anlagt med rationel stordrift for øie, har de rike fiskebanker ved Grønland fremtiden for sig.

Originaltidende Fredag 13/10 22

Storfiskeriet ved Vest-Grønland.

„Islandsk Kompagni“ vil nu deltage i Fiskeriet og udvider i dette Øjemed sin Flaade.

Beretningerne fra de Ekspeditioner, der har deltaget i Fiskerierne paa Bankerne ved Vest-Grønland begynder nu at indløbe, og alle Deltagerne erklærer enstemmigt, at Sæsonen hører til de bedste de endnu har haft deroppe. Den norsk-engelske Helder-Ekspedition meddeler om et udmærket Resultat; ligeledes beretter de færøske Fiskekuttere, der for nylig er hjemkomne, om en udmærket Sæson.

Saa vidt vides, har intet dansk Fiskefartøj deltaget i Aar i dette Fiskeri (Færinger undtagne), og det maa man til Eftertanke, at Nordmænd, Englændere og andre Nationer fisker med godt Udbytte paa Fiskebankerne udfør dansk Land, men ingen danske Fartøjer. Det samme er Tilfældet paa Bankerne udfør Færøerne og Island. Man skulde synes, at det laa nær for Danskerne at udruste Fartøjer til Fiskeri paa disse Steder, men dette er desværre ikke Tilfældet; Grunden er antagelig manglende Interesse og Føling med disse Fiskerier. Et Firma her i Byen, Islandsk Kompagni A/S., arbejder for Tiden paa Udvidelsen af sin Kapital med det Formaal for Øje at indkøbe Fartøj til Fiskeri og Transport af fersk Fisk i frossen Tilstand for Salg paa Fiskemarkederne; hvis tilstrækkelig Tilslutning faas, agtes der paabegyndt snarest med Basis paa Bankerne ved Færøerne og Island; derefter er det Meningen næste Aar at deltage i Helleflynderfangsten ved Grønland.

Hjem fra Grønlandsinspektionen.

Direktør Daugaard-Jensen fortæller om Fremgangen i Grønland.

Den unge Dame, der blev forlovet pr. Kortbølgesender.

Direktør Daugaard-Jensen.

Grønlands Handels nye Motorskib „Disco“ vendte i Gaar hjem fra de vestgrønlandske Kolonier.

— Om Forholdene paa Grønland er der jo en Del at sige, udtaler Direktør Daugaard-Jensen, som var med om Bord.

— Fiskeriet har været udmærket og Sælfangsten har været ret god, men Forekomsten af Sæler begynder at blive mere sjælden. Torskfiskeriet har derimod været fortrinligt, alene ved Sukkertoppen har Grønlænderne fanget og afsat 1000 Tons Torsk. Henkogningsanstalten ved Holstensborg er i fuld Virksomhed, og Produktionen andrager nu daglig 25,000 Daaser Helleflyndere. Grønlænderne er efterhaanden blevet dygtige Fiskere, og de store Motorfartøjer er udelukkende bemandede med Grønlændere.

Hvalfangsten har, indtil vi forlod Grønland, været af samme Omfang som i Fjor, idet der er fanget 30 Hvaler.

Tuberkulosen og Tyfus-Epidemien har vi stadig at kæmpe med. Doktor Kaj Jensen fra Serum-institutet har i Aar været deroppe og har konstateret Smittebærere i Befolkningen, og der vil nu blive taget fat paa Forebyggelse heraf. For Tuberkulosens Vedkommende har han gjort Forsøg med Immunisering af Spædbørn, inden de bliver 10 Dage gamle. Der findes, som bekendt et Tuberkulose-Sanatorium for 20 Børn, og vi har udsat en Grund ved Kolonien Umanak, hvor Foreningen til Hjælp af grønlandske Børn agter at bygge endnu et Sanatorium.

Oplysningsarbejdet.

Oplysningsarbejdet blandt Grønlænderne foregaar med Kæmpeskridt, og vi er nu naaet saa vidt, at der aabnes en ny Efterskole, som antagelig kan tages i Brug til næste Aar. Ogsaa Alderdoms-understøttelsen, som Regeringen vedtog i Fjor, har vakt stor Glæde i den grønlandske Befolkning, hvor man nu ser Alderdommen i Møde med fuld Fortrøstning. Radioen spiller en stor Rolle deroppe. Bestyreren af Stationen i Godhavn, Holten Møller, udsender daglig Kl. 5 Radio-Meldinger med Nyheder og lignende, og disse Meldinger høres over hele Nord-Grønland og det meste af Syd-Grønland. Det varer maaske ikke længe, før Grønlænderne selv anskaffer sig Radioapparater, og saa vil man naturligvis udsende Nyhedsstof og lignende paa det grønlandske Sprog. Med det samme jeg nævner Radio, er det ganske interessant at høre, at ikke alene Kolonihestyrer Bugges Datter blev forlovet pr. Radio med Grønlænderen, Bogtrykker Lynge. Ogsaa den første og vistnok eneste eksisterende kvindelige Radio-Telegrafist, Frøken Funder, som gør Tjeneste her om Bord i „Disco“, er blevet forlovet paa denne Rejse pr. Radio. Som vi ved

rejste Professor Hobbs og nogle amerikanske Videnskabsmænd med „Disco“ paa den første Tur til Grønland, og blandt disse var en ung Ingeniør ved Navn Konning, der forærede Frøken Funder en Kortbølge-Sender, og nu paa Hjemrejsen har Amerikaneren, der opholder sig i Grønland, friet til den unge Dame, som med sin Kortbølge-Sender besvarede Frieriets med et Ja. Dette Frieri pr. Radio er opfanget af amerikanske Radio-Lytlere, og Historien gaar nu igennem hele den amerikanske Presse.

Sailor.

havde Konference med dem. Det var en fortræffelig Tur, og „Disco“ bestod en god Prøve; den laa under en voldsom Storm som en Maage paa Vandet.

Sælfangsten er gaaet tilbage, men Fiskeriet har været meget stort.

Om de grønlandske Erhverv udtaler Direktøren, at Sælfangsten er gaaet meget tilbage. Fiskeriet har derimod været saa stort som ingen Sinde. Ved Sukkertoppen har Torskefiskeriet været ovenud stort. Befolkningen har her fanget og leveret 1000 Tons Torsk. Skibet her er ladet til helt op til Lugekarmen, og der kommer meget hertil endnu med de andre Skibe. Det er ca. 70 Aar siden, Torskerigdommen har været saa stor, men om den vil holde sig, er jo et andet Spørgsmaal.

Stud. mag. Poul Hansen, der er Assistent hos Fiskerikonsulent Adolf Jensen, har hele Sommeren fulgt Fiskeriet og set paa Forholdene. Der er ogsaa i Aar forekommet betydelige Mængder „Sej“, en Torskeart, der kræver betydeligt varmere Vand.

Vor Henkogningsanstalt ved Holstensborg, hvor vi behandlede Helleflynderfangsten, vil i Aar præstere en betydelig Produktion. Denne Anstalt leverer daglig 25,000 Daaser Helleflynder, som dels sælges her i Landet og dels gaar til Eksport.

Hvalfangsten har været som sidste Aar ved denne Tid. Da vi forlod Hvalfangerskibet „Sonja“, var Fangsten 30 Hvaler, men den faar sikkert endnu en Del.

Hellefisk-Fiskeriet i Nordgrønland har ogsaa været ret betydeligt.

Grønlanderne, særlig i Jakobshavn, fortalte iøvrigt, at det var, ligesom Isfjeldene bliver mindre. Man mener, at de efterhaanden helt forsvinder, og at der maaske en Gang bliver et Sund mellem Jakobshavn og Scoresby Sund. Det sker dog næppe — bemærkede Daugaard-Jensen — før om — skal vi sige ca. 5000 Aar.

Direktør Daugaard-Jensen slutter med en Omtale af Fiskeriets Udvikling paa Grønland.

— Jeg turde — udtalte Fiskemesteren ved Holstensborg — lade Grønlanderne optage Konkurrence med Fiskere overalt i Verden, og de skulde nok vise sig at være alle andre Nationers Fiskere langt overlegne i Fiskeri og Behandling af Redskaber.

„Disco“ vendt hjem fra Grønland.

Direktør Daugaard-Jensen om Inspektionsrejsen.

Grønlandske Handels nye Dieselmotorskib „Disco“ vendte i Formiddags hjem fra sin store Sommerrejse, der har gaaet til omtrent alle de grønlandske Kolonier paa Vestkysten.

„Disco“, der ved 11-Tiden lagde ind ved Handelens Plads, medbragte, foruden alle Lastrum fyldte med grønlandske Frembringelser og Post, tillige et ret betydeligt Antal Passagerer. Foruden Handelens Leder, Direktør Daugaard-Jensen, som har foretaget sin store Inspektionsrejse til vor fjerne Koloni, bemærkedes blandt de hjemvendte Kredsløge i Nordgrønland, Dr. Berthelsen, Fiskemester Jensen, fhv. Kolonibestyrer Bugge, Dr. Kjær med Frue, Kolonibestyrer Rasmussen, Godthaab, Skibsinspektør, Kaptajn V. Thorsen, fhv. Inspektør Harris, Kaptajn Gabel Jørgensen, Professor Hobbs, Frk. H. Ostermann o. fl.

Om Forholdene paa Grønland.

faar vi Lejlighed til at høre Direktør Daugaard-Jensen udtale sig. — Denne Rejse har, siger Direktøren, ikke været rig paa Begivenheder. Jeg har været ved alle Kolonierne med Undtagelse af den nordligste, Upernivik, og den sydligste, Julianehaab, men Beboerne kom jeg i Forbindelse med ved de nærmeste Kolonier, hvor jeg

Strangeren Friday 11/10. 27
m. 274

**Fisket ved Grønland
har langt overskredet
forventningerne.**

Kjøbenhavn: Motorskibet «Disco» kom igaar til Kjøbenhavn med passagerer, deriblandt direktør Daugaard-Jensen, som har været paa inspektionsreise paa Grønlands vestkyst. Direktør Daugaard-Jensen udtaler bl. a. at fisket langt har overskredet forventningerne og har været større end nogensinde. Der var fisket torsk paa store steder som laa meget længer nord end man havde ventet at fiske torsk. Fisket

efter kveite har ogsaa været godt, og man agter at fortsætte med utvidelsen af kokeriet deroppe. Kringkastingen havde gjort stor lykke paa Grønland, og der blev daglig kringkastet meddelelser fra Kjøbenhavn.

Brandenburg september 1927 nr. 4

Svalbard - Grønland.

Av Peter S. Brandal.

Peter S. Brandal er en av de menn som best kjenner Svalbard og Grønland som ishavsskipper og fangstmann. Han har vært og er en av banebryterne på dette område. Han har også fått anledning til å gå i spissen ved utnyttelsen av kulfeltene, da han er en av lederne i kuldriften på Svalbard.

En fast nasjonal retningslinje må Norges utenriksstyre føre.

Det viste sig i stortinget, da man behandlet spørsmålet om Svalbard skulde være en del av Norge, eller ikke. — Det var sørgelig å erfare hvor mange fremstående nordmenn som var imot dette, eller hadde betenkeligheter med å ta skrittet fullt ut. Jeg var tilfeldigvis tilstede i tinget de dager, og la da med glede merke til at bonderepresentantene viste sig som utpregede nasjonale nordmenn, som de rettelig bør være. —

Det gjelder nu å kunne utnytte dette land, som er så rikt på muligheter, og kan bli en umistelig hjelpkilde for Norge.

Det kan utvikles til en stor kul eventuelt oljeindustri, der oppe i vårt nye landstykke, især hvis man i sitt eget land venner sig til å være like noisomme og arbeidsvillige som f.eks. de menn som utvandrer fra Norge og kommer sig op i fremmede land.

Som man vet var der i 70-årene store fiskerier ved Svalbard, og

de tar sig nu op igjen der oppe. Hvilken betydning vil det da ikke ha også for disse, at man har bedrifter igang i nærheten, hvor man kan få komplettere sitt utstyr i alle deler, omsette en stor del av fangsten og kanskje eksportere produktene derfra, og i det hele ha en basis så å si ved fiskefeltet, som nasjonalt er verd millioner pr. år. — Det har allerede i mindre stil vist sig til stor nytte for våre selfangere og hækjerringfiskere som meget ofte søker inn til Svalbard og får et eller annet utstyr komplettert så at fangsten kan fortsettes.

Som sagt var det sørgelig å se at så mange nordmenn hadde betenkeligheter ved at Svalbard skulde bli en del av Norge.

Jeg vil håpe at våre styrende vil ta alt i betraktning i bedømmelsen av vår rikdom i Svalbard, — at der tas vare på denne og at den riktig utnyttes, således at vi kan vokse.

Det er også å håpe at vårt utenriksvesen ei heller vil tappe tråden i varetagelsen av våre interesser på Grønland og det nærliggende som våre fiskere og fangstmenn der utøver. — Efter verdenskrigens opgjør viste det sig, at Danmark fikk igjen endel av sitt gamle fedreland. — Norge burde fått det samme, — men vår utenrikspolitikk har efter min mening vært preget av ufullkommenhet ved hevdelsen av våre gamle rettigheter.

Peter S. Brandal.

Bondepartiet September 1922 nr. 4

Fisket ved Grønland.

Helder-ekspedisjonens nettoutbytte 3 mill. kroner.

Fra Bergen meldes at dampskibet «Helder» som i sommer har drevet fiske ved Grønland er kommet til Bergen og har avmønstret sitt mannskap. I ekspedisjonen har deltatt ca. 400 mann. De drog ut fra Aalesund i begynnelsen av juni og har siden opholdt sig på fangstfelte. Nettoutbyttet av ekspedisjonen anslåes til 3 millioner kroner. Med dette resultat må alle være meget vel tilfreds. Fiskemengden var meget stor. En enkelt dory har fisket over 5 tonn kveite på en dag.

Fiskerne har vært friske og likt sig godt under Grønland.

Det kan ikke lenger være tvil om at fiskerierne ved Grønland vil bli av den største betydning for norske fiskere. Det eneste som hindrer den vanlige norske fiskerflåte fra å delta i disse fiskerier er at danskene stenger havnene for oss.

Hvad dette koster landet nu vil man lett forstå da en stor del av vår fiskerflåte ligger uvirksom hele sommeren.

Hadde man hatt havner på Grønland kunde der innrettes

vanlige fiskehavner med oplag av kul, olje, salt, redskaper og fryserier. Der kunde opprettes faste ruter på disse havner og der vilde kunne skaffes arbeide til mange hender, ikke bare med fisket, men også med tilberedning og transport av fangsten til de forskjellige markeder.

Det er ergerlig nu å tenke på at Grønlandsspørsmålet kunde været løst i 1918 dersom vårt utenriksdepartement hadde vært såpass våkent at det hadde fremsatt ønske om å få Grønland tilbake.

Danmark fikk Sønderjylland og Island fikk sin selvstendighet. Det selvfølgelig hadde været at Norge hadde fått Grønland tilbake. Men ingen krevet det.

Nu er man endelig våknet i Norge og ungdommen krevet at saken skal løses. Dette har imidlertid ikke høires og venstres siste utenriksministre oppfattet, så der vil sikkert ikke bli noget resultat så lenge disse to herrer har flertall i stortinget. Du får derfor bryte med disse partier og slutte dig til Bondepartiet som i allfall har et greit program i denne sak.

Sharangoren fredag 2/10.27 nr. 231

**„Helder“-ekspedition
ogsaa næste aar.**

**Alle andre ekspeditioner har
git op.**

Bergen: «Helder»-ekspeditionens leder, skibsreder Baldersheim, uttaler til «Bergens Tidende» at der ogsaa næste aar vil bli utrustet en ekspedition til Grønland av samme størrelse som iaar. Der har i

de sidste aar baade været norske, franske og engelske ekspeditioner deroppe og foretat fiskeforsøk, men alle har indstillet efter 1 aars drift, paa grund av de store vanskeligheter ved fiskeekspeditionerne i disse farvand. Paa forespørsel om han ikke vil forsøke at faa norsk kapital interessert, svarer Baldersheim, at han er fuldt ut enig i ønskeligheten herav, men han kan ikke uttale sig nærmere.

Tidens Tegn torsdag 4/10.22 nr. 230

Helderekspeditionens netto- utbytte anslaaes til 3 mill.

Ekspeditionen har nu avmønstret 300 mand.

Sundhetstilstanden har hele tiden været god.

Bergen, 3. oktober.

Dampskibet „Helder” kom her-
til nat til søndag og avmønstret 300
fiskere, som har deltat i den store
ekspedition til Grønland. Skibet gik
derefter til England med sin last av
kveite, som var frosset ombord i ski-
bets eget fryseri.

Saa vel fangstutbyttet som det
økonomiske utbytte av ekspeditio-
nen er meget tilfredsstillende. Man
kan vistnok anslaa nettoutbyttet til
omkring 3 millioner kroner. Fiske-
mængden i farvandene vest for Grøn-
land var uanet stor. Det kan saale-
des nævnes, at en dory med 5 mands

besætning paa en dag fik op til 5300
kilo fisk.

Mandskapet er ogsaa fornøjet med
ekspeditionen og forholdene ombord,
som hele tiden har været tilfredsstill-
ende. Sundhetstilstanden har været
meget god. Fisket foregik hele ti-
den utenfor territorialgrænsen, og
man hadde ingen føling med danske
opsynsskiber.

Helderekspeditionen drog ut fra
Aalesund i begyndelsen av juni og
kom frem til Davisstrædet efter 11
dages seilas. Fisket har senere paa-
gaat hele tiden uten nævneværdige
avbrytelser. En stor del av fangsten
er av traallere bragt til markedet i
England.

Stranger Tidende No. 27 nr. 230

Årets Helder-ekspedisjon.

Deltagerne får godt utbytte.

Fra Bergen meldes: Helder-ekspedisjonen som nu er kommet tilbake har vært meget vellykket. Ekspedisjonen har tilbragt 4 måneder i Davis-streket, hvor det har vært drevet kveitefiske i stor stil. Det har i år ikke vært meget kveite i streket, men takket være rasjonell drift er fangsten allikevel god. Fiskerne som har deltatt har vesentlig vært fra Nord-Norge og de heldigste av dem har lodder på over 3000 kroner, hvilket må sies å være meget pent. Det deltok ialt ca. 500 mann i ekspedisjonen. Årets nettoutbytte anslås til ca. 3 millioner kroner.

Uante fiskerikdommer.

En av ekspedisjonens folk uttaler til Bergens Tidende at verdien av den last som skal leveres i England anslås til 5-6 millioner kroner. Netto-utbyttet anslås til 3 millioner kroner. Fiskerikdommen i de grønlandske farvann er uanet stor. Det kan således nevnes at en dory med 5 manns besetning på én dag hadde fangster på op til 5300 kg. kveite. Den daglige fangst for hele flåten kunde nå op i 100 tonn. Dette var bare kveite. Av torsk var det også store mengder, men den blev ikke fisket i år, da ekspedisjonen ikke hadde saltetartøier med. Neste år vil ekspedisjonen få sådanne med sig, og da skal man også drive torskefiske.

Bjefarts tidende mandag 1922 nr. 206

Er verdens største fersk-fiskmarked noget som nordmændene bør nyttiggjøre sig?

En officiel britisk rapport som er god til at faa forstand av.

Brev fra vor korrespondent.

London i aug.

Et av de omraader som staar aapent for norsk eksportvirksomhet er forsendelse av norsk fisk til England. — Der var nogen nordmænd som forleden sat sammen og talte om dette. Tænk for et vældig marked og saa nær, sa den ene. Tænk for muligheter, sa han og anskueliggjorde sine ord paa følgende maate: Ta en vældig passer og sæt det ene passerhen i i Londons centrum, si Trafalgar Square og slaa en cirkel med to timers jernbanereise som radius, saaledes indbefattet «The Greater London», og i cirkelen er der 15 millioner mennesker.

— — —
Det er transportforholdene og de store distanser, der er skyld i at det engelske marked har saa megen andenklassens fisk at by paa, ti engelskmændene er glad i fisk, endda der ogsaa i England er landsens folk der fremdeles hævder at «fisk er fisk men kjøt er mat». Fisk er dyrt i England, der er noget galt med systemet, — det er mellemmændenes skyld, sier man og husker ikke paa at de

britiske jernbaner f. eks. ikke er daarlige til at utføre fraktberegninger.

Veien ut av uføret er selvsagt direkte linjeforbindelse, ikke med Newcastle alene, ti da maa man omlaste til befordring med «The Flying Scotsman» eller andre skotske tog, hvilket er saavel usandsynlig kostbart som mindre heldig for fisken. Derfor har danskene direkte rute paa Harwich, en times tur fra London, eller man lar de fiskelastede baater seile om Themsen til Londons Billings Gate. — Engelskmændene er som sagt glad i fisk, der er et næsten umættelig marked, naar bare prisen er rimelig. Men der maa organisation og kapital til, og fremforalt samarbeide. Det danske landbruks mænd har klart opgaven hvad smør og bacon angaar. Hvorfor skulde saa ikke de norske fiskerinteressers mænd klare at utnytte chanser som for efterslekten vil synes saa merkverdig oplagte?

— — —
«The Imperial Economic Committee» heter en fortrinlig engelsk rikskomite der forleden dag avgav en indstilling som i utdrag har været offentliggjort i alle velredigerte engelske aviser, og saa-

ledes gjort mere reklame end selve Billingsgate-kjøbmændenes berømte populære opsang: «Eat more fish, eat more fish, — that's the doctor's wish». Omhandlede høiofficielle komite uttaler bl. a., at videnskabelig undersøkelsesarbeide vil muligens komme til at medføre «Fish Industry Revolution», hvilket høres næsten russisk, men forslaget er i sin beskaffenhed mere av amerikansk art og gaar bl. a. ut paa følgende: Store skiber utrustes med preserveeringsmaskiner og fryserier, marineringsanlæg etc. og sendes med fiskerflaaten til de store felter. Flytende fabrikker hvor alting utnyttas, finner, hoder, ben. «Retailers would in time sell fish which had been filleted on the high seas», staar det i forslaget. Ombord paa disse «flytende fabrikker» skal man endog kunne lave fiskeretter i titusenvs portioner færdige til ilsomt at sendes paa markedet saasnaart man naar havn. Oljen utvindes, torskelevertran laves, vitaminer utvindes for margarinindustrien. Saa stort et ord sier man i sin spædom at en vakker dag kommer fiskerne til at konkurrere med meieriernes bondeleverandører.

Det heter videre, at naar fisken er saa kostbar i England idag, skyldes dette at detaljistene dækker sig mot de store svingninger, en dag er der stor tilførsel og prisene er lave, den næste er der liten tilgang og prisene gaar op. Derfor maa der skaffes jevn tilførsel, hvilket de store transportfartøier vil sikre. Sir Halford Mackinder heter kommissionens

formand, han mottok pressens representanter forleden dag og utale, at det er preservationen av fisk som er den store opgave, men han var ikke i tvil om at den vil bli løst i løpet av kort tid. «With adequate research it should be possible to evolve methods of storing and carrying fish for a sufficient period to stabilise prices», sa han. Det gjælder at undgaa at maatte sælge fisken med en gang man bringer den iland, det er «Factory ships» man trenger. Der foreslaaes at den engelske, kanadiske, newfoundlandske og irske regjering skal samarbeide og dele de omkostninger som de videnskabelige undersøkelser medfører. «Factory ships» foreslaaes utrustet med en britisk og en kanadisk havn som basis.

50,000 briter er beskjeftiget med havfiske, 15,000 delvis. I Kanada regner man at 37,000 ernærer sig ved fiskeri, Newfoundland ca. 33,000, det vil si storparten av befolkningen i sistnævnte land. Man tror ikke at der for tiden fiskes saa intensivt at der stort set er fare for bestanden.

Avisene peker paa, at før krigen brukte man i England sild i langt større utstrækning end nu, det kom av at gatehandlerne solgte saavel fersk sild som kippers i store mengder. Nu er man gaat over til at spise mindre sild, men mere fisk, det kommer særlig av at der er aapnet tusener av «Fried fish shops», det vil si en blanding av butik og restaurant, hvor man sælger «steekt fisk»: flyndre eller torske-lotter kokt i smult, en tilberedningsmaate for «white fish»

som er meget populær i England.

Nu vil man gjerne bringe silden til hæder og værdighet igjen, derfor paatænker man at aapne en større kampagne for at utbrede kjendskapet til sildens store næringsværdi, likesom man ønsker at oplære de britiske husmødre til at tilberede silden. — Det sistnævnte høres næsten uoverkommelig vanskelig. Det er en kjendt sak at neppe nogen famliefar i Europa faar sin mat tilberedt efter saa elementære principper som den almindelige brite.

Komiteen mener videre at det gjælder at finde den riktige frysemetode, særlig hvad «filleted fish» angaar, den maa pakkes i oljepapir i nette kasser og ises godt, altsaa akkurat omraader hvor man i Norge er kommet meget langt. Bedre organisation maa til, staten maa bistaa saaledes at man kan finde frem til de beste og mest økonomiske metoder. De britiske sildefiskere har tappt store markeder i Rusland og Øst-Europa, til gjengjæld gjælder det at utnytte de store muligheter paa det hjemlige marked: «Some new method of treating herrings is necessary to tempt the public to eat them. What those means may be they cannot say, for no research appears to have been given to problems associated with the preservation of herrings». Der fremhæves at norsk tran sælges lettere end den britiske fordi den norske er uten ubehagelig lukt eller smak, hvorfor metodene for raffinering

bør undersøkes, likeledes gehalten av vitaminer.

«Times» skriver i en ledende artikkel, at de britiske fiskere under krigen gjorde sit land stor nytte, 3021 trawlere overtok admiralitetet som minefeiere og bevoktningsfartøier og 58,000 fiskere blev indrullert i marinen. De britiske fiskere tilfører landet fødemidler til stor værdi. Viktig er det at man finder fuldendte preservasjonsmetoder, at man skaffer billig fisk og regulær tilførsel. Bladet synes at importen av utenlandsk fisk er for stor, saaledes skaffer danskene og sven-skene store mengder flyndre, fordi man bruker motorbaater og har organisert eksporten, har samlesteder og direkte linjer. Der anbefales at man aapner mere effektiv propaganda for at der spises fisk, at der averteres mere, men først og fremst maa fisken bli billigere.

«Daily Mail» gjør ogsaa komiteens indberetning til gjenstand

for en leder under overskriften «The Neglected Herring». Der fremholdes, at for den britiske nation er det like nødvendig at ha florerende fiskerier som at landbruket har det bra. Bladet synes det er merkelig at der konsumeres mere fisk, mens forbruket av sild gaar tilbake, for sild er jo «one of the best fishes that can be eaten». Billig sild maa skaffes, det vil tjene britiske interesser at man faar forbruket op igjen, men saken er at sild ikke er saa let at behandle og tilberede som «white-fish». Bladet peker paa, at de erfaringer som indvindes under den norsk-britiske ekspedition til Davis Strait sikkert vil bli av stor betydning.

M. M.

Der Aflivans torsdag 30/8. 27 nr. 195.

Færøisk klipfisk fra Grønland.

Forslag om samarbejde mellem
Grønlands styre og færøingerne.

Fra Torshavn meddeles at den færøiske skibsreder Jens Andreasen har faat lagtingets anbefaling til et andragende om ret for færøingene til klipfisketilvirkning paa Grønland. Forslaget gaar ut paa at tilvirkningen overlades til det grønlandske styre mot passende godtgjørelse, men ledes av dertil ansatte færøiske formænd med grønlandsk arbeidskraft. Klipfisken foreslaaes utført paa Den grønlandske handels skiber. Hr. Andreasen fremholder i sit forslag den fordel et slikt samarbejde vilde medføre baade for færøinger og grøn-
lændere.

Hvis andragendet imøtekommes vil de færøiske skiber kunne paabegynde fisket tidligere end hittil og slippe at selle hjem saa tungtlastet som nu, hvad der i høj grad vil virke betryggende og minske faren ved hjemturen.

Dag bladet torsdag 26/8. 22
nr. 120

Rikt kveitefiske ved Grønland.

Fisken avsettes i Hull.

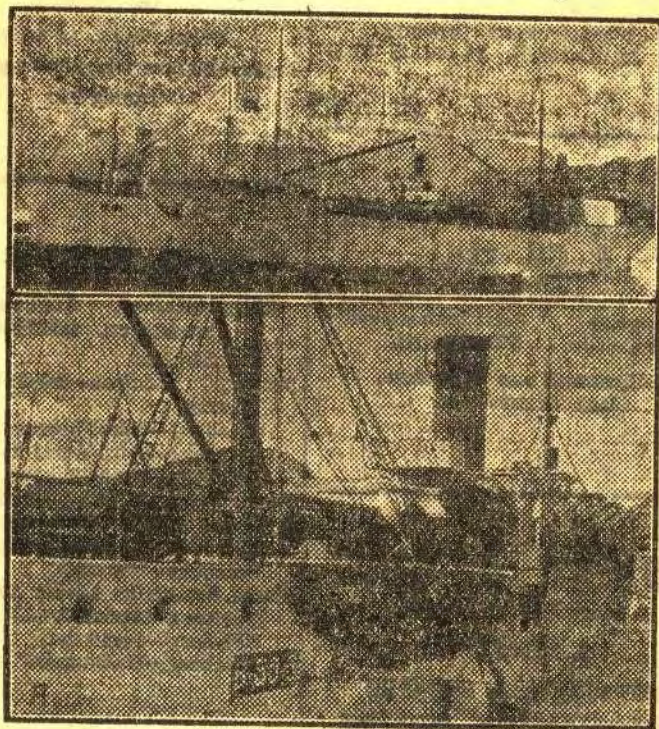
Efter meddelelser som er fremkommet i færøyske blad om fiskeekspedisjonene til Grønland, ser det ut til at kveitefisket i år har vært meget vellykket. I «Færøyatidende» opplyses at en engelsk tråler, som hadde en færøying med som los, på 4—5 dager gjorde en fangst som blev solgt i Hull for 3000 pund sterling, hvorav de 2000 utgjør nettofortjenesten. Selv om etterretningene fra de andre trålere ikke er så strålende, er de dog et bevis for de enestående chancer, dette fiskeri byr på. At engelske rederier også er klar over dette, viser blandt annet de forespørsler efter færøyske Grønlandsloser, som innløp straks efter den engelske trålers ankomst til Hull. Kjennskap til de grønlandske farvann vurderes åpenbart for tiden høit innen engelske rederkretser.

Som bekjent deltar en stor norsk-engelsk ekspedisjon i fisket med 5000 tonneren «Helder» som moderskib. Der deltar mellem 4 og 500 mann i ekspedisjonen. Vi har henvendt oss til rederiet A.S. Baldersheim, som bekrefter at fisket efter de opplysninger som foreligger har vært godt. Der kommer nu stadig trålere inn til Hull med god last.

Av telegrammer fra konsulatet i Hull fremgår at de første ladninger som ankom fra Vestgrønland, var på 900 og 1000 kilo hvitkveite og gråkveite.

Sjøfarts tidende lørdag 4/6.22

Verdens største fiskeekspedition

Som igaar meddelt er Helder-
ekspeditionen nu paa vei til kvei-
tebankene under Grønland. Eks-
peditionen bestaar av 5000-tonne-
ren «Helder» som moderskib og

en række andre fartøier, deri-
blandt motorskibene «Lardal» og
«Skoger», som sees øverst paa bil-
ledet, nedenfor er «Helder» av-
bildet.

Stavangeren søndag 25/5.22

„Helder“-ekspeditionens

skibe «Lardal» og «Skoger» avgik fra Aalesund igaar nat. Motorskonnerten «Faustina» gik for en ukes tid siden. Det skal iaar bare fiskes kveite, som skal sendes med 11 trawlere. Der blir sendt en

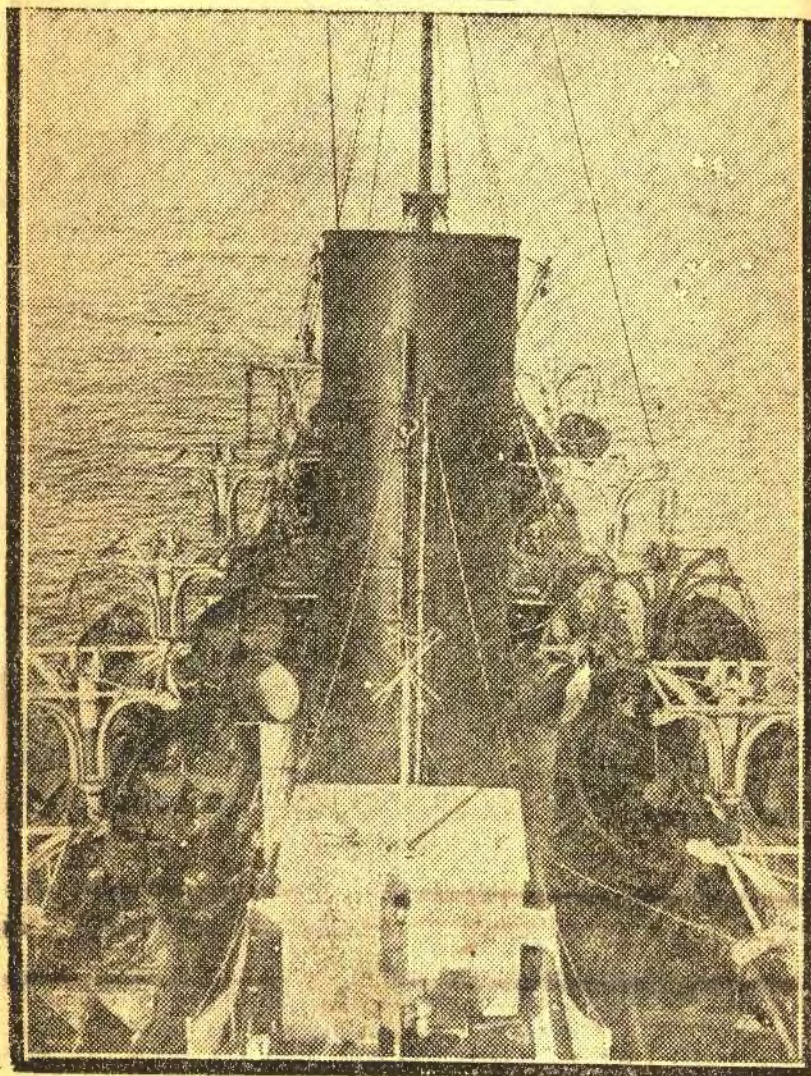
trawler hver anden dag til Hull fra feltet, og desuten kan fisken opbevares i «Helder»s kjølerum, som har en kapacitet av 1.5 million kg. «Lardal» og «Skoger» skal indom Hull, hvor de skal indta kul, olje etc. og faa installert traadløs telegraf, meddeler «Aalesunds Avis».

Oslo Aftenavis lørdag 14/5.22

Den store norske fiskeekspedition til Davisstrædet.

„Helder“ og fire andre baater starter
fra Aalesund i mai.

500 mand med to Oslo-læger deltar.

Billede fra broen paa „Helder“.

Der har fra tid til anden i landets aviser været forskjellige gjetninger om denne ekspedition, gjetninger og formodninger der har været mere eller mindre vildledende. Efter oplysninger fra ekspeditionens leder hr. E. Baldersheim, Bergen kan vi meddele følgende:

ekspeditionen starter. Vedkommende foreviser sin ansettelseskontrakt eller reiseordre som legitimation for at faa denne billetmoderation.

Ekspeditionen gaar iaar som ofor under ledelse av hr. Baldersheim. Hovedskibet er d/s „Helder“ paa omkring 5000 tons hvis kaptein er Einar Nielsen, Trondhjem.

Fiskeribasen paa d/s „Helder“ er fiskeskipper Adolf Jakobsen fra Holdø i Lofoten.

I ekspeditionen indgaar videre m/s „Skoger“ omkring 900 tons, skipper K. Gudmundsen, Aalesund, m/s „Lardal“ omkring 800 tons, skipper Sigurd Jakobsen, Aalesund, s/s „Imperialist“ skipper Trygvi fra Island og m/s „Faustina“, skipper Andreas Hansen, Sortland, Lofoten, med skipper Hans Thorsen, Aalesund, som bestmand. Videre er knyttet til ekspeditionen det nødvendige antal ekspresbaater, der ogsaa vil muliggjøre en regulær postforbindelse mellem Norge og ekspeditionen paa fiskefeltet i Davis-Strædet, idet deltagerne adresserer sin post til det skib hvorpaa de er monstret og sender den via firma Hellyer Bros. Ltd. Hull.

Som læge for ekspeditionens omkring 500 mand er ansat doktor Jac. Rytterager, Oslo, med assistentlæge Arne Knutsen, Oslo.

Ekspeditionen vil avgaa i slutten av mai. Dampskibsselskabet har indvilget samtlige deltagere 50 procent fraktmoderation under deres reise paa kysten til Aalesund, hvorfra

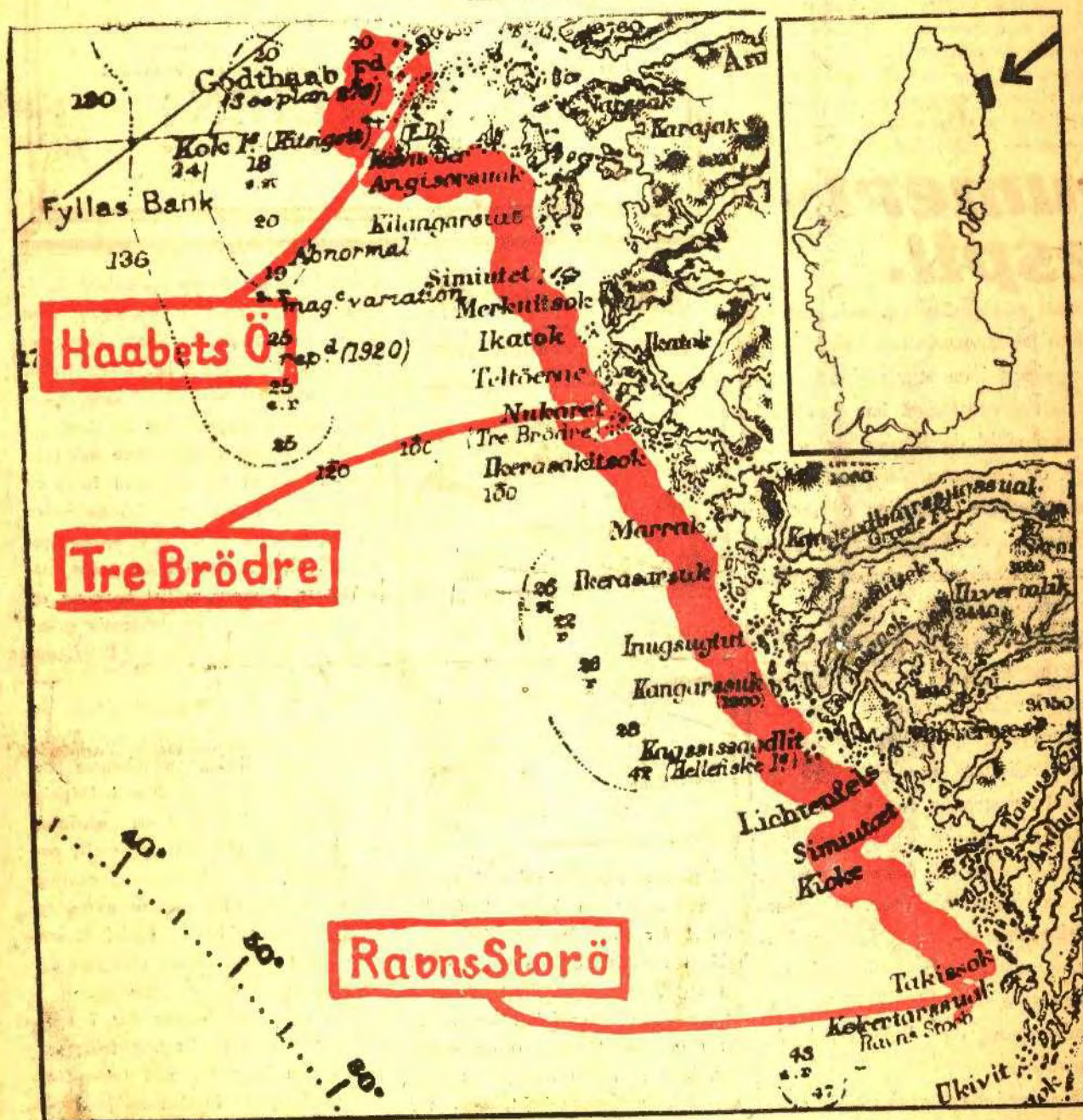
Lidens Tegn nr. 104, fredag 6 mai 1924

Vest-Grønland maa aapnes for de norske fiskere.

Den bresche, som færøingene har skutt i monopolets mur, bør faa videre konsekvenser.

Det er for mange reelle interesser omkring Grønland, til at det kan opretholdes som en zoologisk have.

Utenriksministeren oplyser i stortinget i gaar, at forhandlinger vil bli optat i Kjøbenhavn

Den danske indenrigsminister har som bekendt — med tilslutning af alle partier — foreslaaet at fiskekyster og færinger skal aapnes adgang til at fiske indenfor et nærmere bestemt omraade paa Vest-Grønland. Den strækning som foreslaaes aapnet gaar fra Haabets Ø lige utenfor Godthaab ned til Ravns Storø. Den nye ordning gaar videre ud paa at „Tre Brødre Hav“ lige indenfor den rikeste fiskebank „Fyllas Bank“ skal aapnes for færinger og isændinger og at disse faar ret til at fiske indenfor 3 milsgrænsen, naar de holder sig utenfor den linje som dannes af de ypperste øer og skjær langs kysten. Ovenstaaende kart viser den strækning det her gjælder. Det røde belte angir 3-milsgrænsen. Paa kartet øverst tilhøire viser den tykke sorte strek hv. r stort omraade af Grønland, som nu foreslaaes aapnet.

Under utenriksbudgettets behandling i stortinget i går kom komiteens ordfører Mowinckel (v), ogsaa ind paa vore fangstinteresser paa Grønland. Han uttalte omtrent følgende: Med hensyn til Øst-Grønland er forholdene bragt helt i orden. Det er Vest-Grønland, som er det vanskelige problem ogsaa av den grund, at der lever et indfødt folk der. Nu er det imidlertid skedd noget, som vil skjærpe vor interesse paa dette omraade, ved den indrømmelse, som Danmark har vist overfor færøingene. Vore nærmeste interesser tilsier, at

vi faar adgang til saa mange havner som mulig, for at vore fangstfolk aak drive sit fiske uten for stor fare for sit liv og uten for store vanskeligheter. Dette er et humanitært krav som danskene tildels har været lydhør overfor. Den havn vi fik ifjor laa imidlertid ikke godt til for norske fiskere. Jeg tror det vilde være svært heldig om utenriksministeren kunde gi oplysning om, hvordan de siste forhandlinger som norske fangstfolk har drevet i Kjøbenhavn er forløpet. Naar jeg læser avisene idag har jeg indtryk av at det ikke er saa

noget som er skedd. Færøingene faar nu efter hvad det meddeles adgang til at fiske indenfor territorialgrænsen, men ikke i lukket fjord. Dette betyr allikevel en delvis ophævelse av monopolsystemet. Der er nu skutt en bresche i monopolets meget eksklusive mur paa Grønland. Færøingene faar imidlertid bare fiske paa et svært begrænset territorium nemlig fra ytterste skjær og ut til territorialgrænsen.

Dette bør imidlertid nordmændene være opmærksom paa, fordi vi altid har hævdet en særstilling for os i de gamle norske hav. Danmark maa være opmærksom paa dette, og den mottagelse vore fangstmænd har faat i Kjøbenhavn tyder ogsaa paa, at man er det. Det færøingene har opnaadd kan aapne veien for nye indrømmelser for os. Vore krav har jo aldrig gaat længer end, at vore fiskere som fisker utenfor territorialgrænsen kan faa adgang til god havn. Grønlandsavtalen kan ikke paabero pes, den omfatter bare Øst-Grønland. Jeg er kommet ind paa disse spørsmål fordi jeg mener de er aktuelle (Forts. side 11).

Idus Igu, fredag 15. 22

Vest-Grønland maa aapnes for de norske fiskere.

(Forts. fra side 1).

paa grund av det som er hændt i Kjøbenhavn i disse dager.

Hambro (h), komiteens formand, uttalte blandt andet, at der var saavidt mange reelle interesser omkring Grønland, at det ikke kunde opretholdes som en zoologisk have. Han stillet sig imidlertid noget tvilende til den skik at føre forhandlinger gjennem private utsendinger.

Statsminister Lykke: Det var ikke som forhandlere, at skipperne fra Aalesund var sendt ned til Kjøbenhavn, men som veiledere — for at de av egen erfaring kunde skildre de forhold, som vore fangstmænd maa arbeide under. Og jeg tror, det har været til nytte. Vore krav er mere beskedne end færøingenes. Vi ber ikke om at faa fiske i territorialfarvandet, men det vi ber om, det venter vi blir imøtekømt, blandt andet av humanitære grunde. Statsministeren oplyste, at der idag eller imorgen fra departementet vilde avgaa en skrivelse til vor utsending i Kjøbenhavn med ordre om at opta forhandlinger paa grundlag av de to Aalesundsskipperes oplysninger.

Anderssen-Rysset (v) fandt, at den indrømmelse, som Danmark hadde git færøingene paa Vest-Grønland var en ganske betydningsfuld ting. Det var noget av en historisk begivenhet. Det danske monopol paa Grønland er brutt. Vi misunder ikke færøingene. Men ogsaa vor bedrift maa nu faa de vilkaar, som den har krav paa. Den indledning til monopolsløsning, som vi nu har set, maa paaskynde en rimelig ordning ogsaa for norsk bedrift — en ordning, som danskene ikke er tjent med at forholde os.

Fjærli (v) sluttet sig til Anderssen-Rysset og uttalte, at danskenes behandling av vore fangstmænd paa Vest-Grønland er opværende. Det har hændt, at fangstmænd, som har søkt havn for at ri over en storm, er tvunget ut igjen.

Ogsaa vore fiskeres vanskelighe-

ter utenfor Island var sterkt oppe i debatten. Anderssen-Rysset antydte muligheten av at prøve forhandlinger gjennem fiskeribedriftens mænd paa begge sider.

Mowinckel var enig i, at hvis der skulde opnaaes noget paa Island, maatte det ske ved samarbeide og gjensidighet. Vi bør indrømme islendingene de samme rettigheter som vi forlanger av dem.

Statsminister Lykke uttalte, at departementet hadde det indtryk, at forholdene for vore fiskere ved Island ifjor hadde været nogenlunde tilfredsstillende. Hvis stillingen iaar skulde bli værre, som antydte av Andersen-Rysset, vilde det være meget beklagelig.

Øen (b) mindet om, at vi ved det store nedslag i tolden paa islandsk faarekjøt hadde gjort Island en saa stor indrømmelse, at man ikke skulde vente de jevnlige klager over uvelvillig behandling av vore fiskere fra islandske myndigheters side. Saafernt der ikke kunde træffes en rimelig ordning, fik man inddra toldlettelsen.

Anderssen-Rysset: Statsministerens uttalelser om Islands-spørsmålet hadde været en skuffelse. Det lot ikke til at der fra norsk side var foretat noget positivt. Alt stod ikke saa vel til som statsministeren syntes at mene. Der burde optas direkte forhandlinger mellem de interesserte parter paa begge sider for at de kunde komme i bedre rapport med hverandre.

Statsminister Lykke maatte ta et forbehold overfor den tanke, at der skulde indledes direkte forhandlinger mellem de interesserte. Det lot sig heller ikke godt gjøre at by islendingene samme fordeler her, som vore fiskere ønsker paa Island — der til saa forholdene altfor forskjellig an. Men Island har en viss interesse av norsk deltagelse i fiskerierne deroppe — det kan vel endog sies, at nordmænd har skapt det islandske fiske i moderne forstand. Og det bør la sig gjøre at komme til forstaaelse.

Indus Tegn nr. 104, fredag 6 mai 1927

Hul paa muren.

Grønlandsspørsmålet kom op igjen i stortinget igaar — som en naturlig følge av de indrømmelser, færøiske fiskere netop har oppnaadd. Selv om disse indrømmelser foreløbig ikke er store, skyter de dog den første bresche i den mur, som hittil har omgitt Grønland, og den tid kan imøtesees, da den danske monopolhandel vil tilhøre historien. Og dermed vil Grønland være aapnet for Island og Færøerne — men ikke for os. Norske fiskere vil være bedre stillet end nu, men de vil fremdeles være henvist til at drive sin virksomhet i aapen sjø, uten at kunne opprette stationer paa land.

Vi under vore stammefrønder paa Færøene alt godt, og det tør vel være tilladt at gjøre dem oppmerksom paa, at de neppe hadde oppnaadd at faa sin havn paa Grønland, hvis ikke spørsmålet hadde været reist i Norge. Det kan ogsaa være, at de i vel saa høy grad kan takke Norges venskap som Danmarks for den endrede holdning, som de danske politikere i den siste tid har indtatt overfor Færøene. Alt dette er imidlertid godt og vel. Men det er klart, at det ikke kan hindre Norge i at fortsatte arbeidet for at vareta ogsaa sine egne interesser.

Utenriksministeren uttalte i stortinget igaar, at den norske sendemand i København hadde faat ordre om at opta arbeidet for de „mere beskedne krav", Norge reiste i denne sak. Det er mulig, at de norske krav til en begyndelse maa være beskedne — hvis beskedenheten bare ikke blir av den art, som utenriksminister Ihlen i sin tid viste, og som skapte saa fælt precedenser i Grønlandsspørsmålet. Det kan jo ikke nektes, at regjeringen foreløbig

mangler den sterke opinion, den maa ha i ryggen, hvis vi skal stille ubeskedne krav og at forholdning i disse spørsmål fremdeles er vaklende og usikker. Vi reiser derfor ingen bebreidelser mot utenriksledelsen. Men vi tror det er nødvendig, at stortinget, fiskerbefolkningen, overhodet alle nationale kredse reiser bust paa en anden maate end før. Vi har nu tilbragt et par aar med at slaas om en voldgiftstraktat, som ialfald ikke synes at ha skapt større imøtekommenhet fra Danmark. Men det, som laa under striden, var ikke interessen for folkerettslige spørsmål, men spørsmålet om havner, rettigheter og mulig-

heter for norsk fiske og fangst. Vi maa ha et fast tilhold paa Grønland, hvis det overhodet skal bli tale om et norsk Grønlandsfiske og vi mener, at vi historisk og reelt indtar en særstilling, som gjør kravet berettiget. Men „beskedent" er et slikt krav ikke, hvor det folkerettslig gjælder et fremmed land.

Det er unektelig en viss sammenheng mellem Grønlandsspørsmålet og spørsmålet om fisket paa Island, for den saks skyld ogsaa Færøyspørsmålet. De henger alle sammen med utnyttelsen av Nordatlanterhavet og berører i like høy grad de tre grener av den gamle norske stamme, som nu har sit tilhold der. Vi har den sikre tro, at vi tre skal vite at indrette os til fælles tilfredshet, naar vi bare bygger vort samarbeide paa fuld gjensidighet. Norge har ogsaa fiskerike kyster, som de andre kan faa bruk for. Men det tjener ikke til noget at lukke øinene for, at den politiske overhøihet, Danmark har faat i Nordatlanteren — og som ikke skyldes reelle interesser, men en historisk tilfældighet — lægger en avgjørende hindring i veien for utnyttelsen av disse fælles muligheter.

Gj. farts tidende nr. 99 fredag 29/4 22

Faar færingerne fiske ved Grønland bare i et aar?

* Kjøbenhavn 29. april.

Om møtet igaar i riksdagens Grønlandskomite skriver regeringsbladet «Kjøbenhavn», at indenriksminister Kragh fremsatte sit behudede forslag om en ordning av spørsmålet om færingeres fiske ved Grønland. Forslaget gaar efter forlydende ut paa at etablere en midlertidig ordning for et aar. I mellemtiden skal det grønlandske landsraad faa anledning til at uttale sig om den foreslaatte ordning.

Forøvrig bevares streng hemmelighetsfuldhet angaaende forslagets enkelte bestemmelser, fordi saken skal behandles inden de

forskjellige partigrupper, hvis svar skal forelægges Grønlandskomiteen onsdag.

«Nationaltidende» skriver, at bladet har grund til at tro, at det territorium, hvortil der gies adgang, ligger indimot land fra fiskebanken «Fyllas bank», som ligger utenfor territorialgrænsen. Som hovedregel kan vistnok sies, at forslaget gir adgang til Islands territorialfarvand ved visse øer, mens farvandet ind til fastlandet forbeholdes grønlænderne.

Der bestemmes tillike en begrænsning ved en nordlig og en sydlig linje. Den siste linje ligger ved Ravn Storø.

Utklip on Tidens Tegm 286.
torsdag den 9 december 1926

Baldersheims Grønlandseks- pedition har været vellykket.

Der blev fanget ialt 800 ton kveite og 250 ton torsk.

„Hilder“ ligger nu i Hull og loss.

Fra vor egen korrespondent.

Bergen, 8. desember.

En av deltagerne i den store Grønlandsekspedition som ledes av hr. Baldersheim, er nu kommet hertil.

Han fortæller „Arbeidet“ blandt andet at ekspeditionen nu er avsluttet, dens skib ligger i Hull og loss og mandskapet er avmønstret. Ekspeditionen forlot Aalesund den 3. juli ombord i 5000 tonneren „Hilder“. Man kom opunder Grønland den 12. og fortsatte til Davistrædet hvor ekspeditionen skulde ha sin basis. Veiret var godt og fisket slog bra til. Det var væsentlig kveite og torsk som blev fisket. „Hilder“ hadde med sig 24 drier med motor. Disse er ab-

solut de beste fartøier til denslags fiske. Der blev i det hele fanget omkring 800 ton kveite og 250 ton torsk. Besætning og arbeidere utgjorde ialt 173 mand.

Ekspeditionen hadde fraktet en række traalere som kom op og hentet kveiten og gik til England med den, mens endel av den blev nedlagt ombord i „Hilder“, hvor der var fryseri og salteri. Mens fiskerne hadde lot hadde fiskeflekkerne og de øvrige arbeidere fast løn og desuten en liten lott.

Vedkommende deltager fortæller at fiskerne fik lot paa omkring 2000 kroner hver og folk beregner at rederiet tjener mellem 2½—3 millioner kroner.

Utklipp av „Tidens Tegn“
nr 281

fredag den 3. desember 1926

Frit fiske paa Grønland!

„Hvis ikke tar vi avsked
med Danmark“.

Færøynes første krav under valg-
kampen.

Et stort vælgermøte i Torshavn.

Fra vor egen korrespondent.

Torshavn, 1. december.

Det første vælgermøte til folke-
tinget igaaftes i Torshavn, hvor
de 3 kandidater, Samuelsen, Djur-
huus og Vidstein var fremmøtt,
blev præget av samtlige kandida-
ters og den store forsamlings en-
stemmige tilslutning til valgop-
ropet: „Fri adgang til Grønland“!

Arbeiderpartiets kandidat Vid-
stein gjorde et sympatisk ind-
tryk ved sit formfuldendte sprog
og sit utprægede færøysk-natio-
nale standpunkt. Djurhuus staar
utenfor partiene. Hans kraftige,
agressive Grønlandsprogram fik
rungende tilslutning. Det anbefa-
ledes av kjøbmand Ziska, som ut-
talte, at hvis Danmark ikke efter-
kom færøyingenes krav, skulde vi
ta avsked med Danmark. Denne
skarpe uttalelse blev ikke engang
imøtegaat av sambandets kandi-
dat Samuelsen som heller ikke
motsa Ziskas paavisning av, at
sambandspartiet i siste lagtings-
samling i avgjørende færøysk-
nationale spørsmål var gaat over
til selvstyrepartiet.

Utklip af Tidens Tegn lodag 13 november 1926
m. Helt

Utklip av Sjöfarktidende
fredag 19 oktober 1926

**„Ameta“ grundstøtt
ved Grønland.**

Det skal nu flotbringes.

Bergen, 19. okt.

Et av Balderheim ekspedisjonens skiber, «Ameta», grundstøtte for en tid siden paa Grønland, hvor det blev latt tilbake, da man ikke kunde faa fartøiet av grunden. Der utrustes i disse dage herfra efter initiativ av vedkommende forsikringsselskap en sælfanger, «Uskø», som skal gaa til Grønland og forsøke bergning. Sælfangeren bunkrer idag og avgaaar umiddelbart derefter.

Utklip af „Aftenposten“ nr 187
Lørdag 10 april 1926

Forholdet mellem Norge og Danmark

Hvad er baggrunden for den raadende misstemning mellem de to land?

Ledende danske politikere udtaler sig til «Aftenposten».

Den konservative folketingsmand Holger Andersen:

«Arkivsakene bør ikke vedblivende danne kilden til splid».

Folketingsmand Holger Andersen er slesviger. Han er en av det konservative folkepartis betydeligste mænd og er medlem av riksdagens utenrikspolitiske udvalg.

Paa alle hold i Danmark be-
staar der bare ønske om et ven-
skabeligst mulig forhold til Norge
saavel som til Sverige, idet vi alle
føler os sterkt knyttet til vore to
nordlige nabofolk.

Det er først siden Grønlands-
striden opstod, at der kan sies at
være kommet en uoverensstemmel-
se mellem nordmænd og dansker.
Jeg var dengang en ubetinget
motstander av Grønlandstrakta-
ten, fordi det for mig stod saale-
des, at dens uklare avfattelse vil-
de være en kilde til fortsat strid
mellem Norge og Danmark. Vi
har hernede indtrykket av, at man
i visse norske kredse vanskelig
forstaar det danske standpunkt i
Grønlandssaken. Det er ganske
uriktig at tro, at der fra dansk
side er noget ønske om at genere
legitime og velbegrundede norske
interesser.

Det som har bestemt den dan-
ske offentlige menings holdning i
Grønlandssaken er avgjort i første
linje hensynet til den indfødte
eskimobefolkning, og alene dette
hensyn er grundlaget for den dan-
ske monopolpolitik paa Grønland.

Forsaavidt som imøtekom-
menhet overfor de norske interes-
ser er forenlig med dette syns-
punkt, vil den utvilsomt bli vist.

Det, som skaper nogen mis-
stemning hernede, er jo de vold-
somme angrep, som med regelmæs-
sige mellemrum forekommer i en-
kelte norske blade. Jeg skal ind-
rømme, at der ogsaa fra dansk
side kan forekomme mindre vel
betænkte uttalelser i pressen. Men

de er dog ikke paa langt nær saa
hyppige og systematiske som i de
nævnte norske blade. Det berører
os ogsaa pinlig, at der arbeides
for at skape en norrøn bevegelse,
som forsøker at gripe ind i færø-
iske forhold. Hvor stor betydning
der skal tillægges disse strømnin-
ger, er det for en utenforstaaende
vanskelig at ha nogen tydelig og
klar mening om.

Jeg forstaar de norske ønsker
om at faa utlevert de arkivsaker
som beror i danske arkiver og bi-
blioteker, men som egentlig an-
gaar Norge. Personlig vilde jeg
finde det rimelig, at man fra

dansk side stillet sig imøtekom-
mende overfor ønsket om forhand-
linger om disse. At arkivsakene
fra fallestiden findes her i Kjø-
benhavn er jo en naturlig følge
av den daværende riksforbindelse.
Men et slikt forhold bør jo ikke
vedblivende danne kilden til splid
mellem to hinanden saa nærstaa-
ende folk.

Den smukke forstaaelse lens-
baron Otto Reedtz-Thott til Gaung
viste for et aars tid siden ved fra
de Reedtz-Thottske arkiver paa
Gaung at tilbakelevere visse doku-
menter av interesse for Norge,
forekommer mig at være et ut-
slag av den rette aand i forholdet
mellem nordmænd og dansker.

Naar der ankes over, at vi
kalder Holberg dansk, maa jeg
si, at efter min mening er dansk-
norsk et for moderne begrep i for-
bindelse med Holberg. Vi følger
hernede Holberg som fuldt ut
dansk — hele hans humor og lune

er dansk. Ingen har skildret
netop danske forhold i den tid som
han. Begreper som dansk og
norsk paa striden om Holbergs
virke og person er for moderne
begreper, som anteciperer nutidi-
ge opfatninger og følelser.

For at tale om voldgiftstrak-
tatene, saa har det vakt misstem-
ning at se dele av den norske
presse rette sterke angrep paa
Danmark i forbindelse med dem,
at man overhodet har forsøkt at
ville isolere Danmark indenfor
dette kompleks av nordiske trak-
tater. Jeg har dog forstaat det
saaledes, at den hovedanke, som
anføres fra ansvarlig side i Norge
nærmest gaar ut paa at bebreide
den tidligere utenriksminister Mo-
winckel at ha forberedt denne sak
uten nogensomhelst forbindelse
med stortingets utenrikskomité.
Dette siste er naturligvis et indre
norsk anliggende, som jeg ikke
skal blande mig i.

Den danske riksdag har som
bekjendt vedtat alle tre voldgifts-
traktater. Ogsaa det konservative
parti har stemt for dem, selv om
man kunde ha ønsket visse bestem-
melser forandret, og til trods for,
at der indenfor partiet var enkel-
te, som var betænkelige paa grund
av de sterke norske angrep paa
Danmark i forbindelse med disse
traktater.

Vi vet jo ikke, hvorledes det
norske storting vil stille sig med
hensyn til traktatenes endelige
vedtagelse. Men saafremt der
maatte være bestræbelser for at
isolere Danmark indenfor dette
nordiske traktatsystem, vilde jeg

meget beklage dette, da det utvilsomt vilde bidra til at skape en sterkt øket misstemning hernede.

I de videste kredse av Danmark er der bare de venligste følelser for Norge. Gjælder dette det gamle kongerike i sin almindelighet, saa gjælder det ikke mindre Sønderjylland, hvor mindet om de norske frivilliges deltagelse i de slesvigske krige endnu lever, hvor Bjørnsons sange er saa vel kjendte som nogensteds, hvor norske altid har været sikker paa en venlig og gjestfri mottagelse. Med særlig taknemlighet mindes vi danske slesvigere Norges høisindede repræsentant i den internationale avstemningskommission i Flensborg, avdøde telegrafdirektør Heftye. Hans varme interesse for kampen for dansk og nordisk aandsliv paa vort folks sydgrænse, vil altid være et av de lyseste minder fra de bevægede dage, da Danmarks nye sydgrænse fastsattes. Det var derfor med den sterkeste bevægelse, man i sin tid i Sønderjylland mottok budskapet om Heftyes bratte død.

Utklip av „Sjofartstidende“ nr 40
onsdag den 18 februar 1926

Specialtelegrammer.

Fra vore privatkorrespondenter.

Eftertryk av alle telegrammer i «N. H. & S. T.» er strengt forbudt.

Alle telegrammer merket med * er mottatt gjennom Norsk Telegrambyrå.

Aalesunds Skipperforening fastholder sin uttalelse.

Man maa ikke la sig kaste blaar i øinene.

Grønlands-farerne fraraader voldgiftstraktat med Danmark.

Aalesund, 17. feb.

Der hersket paa møtet i Aalesunds Skipperforening igaar megen misnøie med regjeringens optræden i Grønlandsspørsmålet. Fangstskutene ligger nu paa havnen klar til avgang til Hvitehavet, og ca. 30 Grønlandsskipperer kunde delta i møtet. Man har bedt om at faa anledning til at anløpe Godthaab havn, men istedet byr danskene frem en ny og ukjent havn paa en fjernliggende ø. Det er hvad Mowinckel har opnaad hos sine danske venner, som kaptein Johan Olsen uttrykker det. Dermed tror man at ha skapt tilfredshet i Norge. — Øen ligger ca. 100 nautiske mil fra den av os søkte havn og i nærheten av Fredrikshaabs isbræ.

Skipper Elias Blindheim har git en uttalelse til «Søndmørsposten», og den er straks blit videresendt gjennom Norsk Telegrambyrå. Men Blindheim oplyser nu, at han mente det var Ravnø ved Godthaab, mens det senere viser sig at være en ø liggende langt væk fra fiskebankene.

Der er i det hele tat almindelig skuffelse blandt fangstfolkene over vore statsmaktens behandling

av denne sak. Man spør om utenriksdepartementet i en for landet viktig sak som denne undlater at søke fagfolks raad?

Der blev paa møtet fremholdt, at utenriksminister Mowinckel altid har vist forstaaelse overfor de saker, som foreningen har forebragt. Men denne gang gjælder det saa vitale interesser for landet, at der av statsmaktene maa vises den største forsiktighet. Man har det haab, at saken vil bli ta op til fornyet overveielse uten at der blir blandet partipolitikk i den.

Man frykter nemlig for, at enkelte lar sig forlede av danskene: beslutning om at aapne en tredje havn. Grønlandsfarerne fremholdt nemlig, at denne havn ligger næsten like langt fra fiskebankene som de andre. Dertil kommer, at den ligger særdeles utsat til, nær en stor isbræ, og adkomsten vanskeliggjøres ofte, da den er blokert av is. Desuten vil man antagelig kun faa tilladelse til at ta drikkevand og ikke vand til dampkjelene.

Voldgiftstraktatens folkeretslige betydning ligger det utenfor foreningens omraade at uttale sig om. Men man har den rent instinktive følelse av, at en vold-

giftstraktat vilde være farlig for norske interesser saalænge de mange Grønlandsspørsmaal ikke er løst, og der blev fra flere hold advart mot at man lar sig kaste blaar i øinene.

Den 7. ds. vedtok Aalesunds Skipperforening en henvendelse til stortinget hvori man fraraader voldgiftstraktat med Danmark, idet en voldgiftstraktat paa det nuværende tidspunkt ikke vil medføre nogen forbedring for vort næringsliv. Hvis imidlertid andre sterkere grunde tilsier at en voldgiftstraktat paa trods av alt bør vedtaes maa det være en absolut forutsætning, at Vest-Grønland i likhet med alle andre land i verden paa forhaand sikres aapnet for vort næringsliv. Ut fra alle vore Vest-Grønlandsskipperes enstemmige og flaarige erfaringer kan vi ikke forstaa andet end, at de vest-grønlandske nylagede love og forordninger kun tar sikte paa at holde specielt os nordmænd ute, samtlig som de uten nogen nødvendighet holder grønlandingene nede i en sult og elendighet som er en skam for civilisationen, uttalte foreningen.

Statsminister Mowinckel svarte med at utsende en beklagelse over skipperforeningens uttalelse. Denne sak hadde intet med voldgiftstraktaten at gjøre, erklærte statsministeren.

Samtidig sendte utenriksdepartementet en forestilling til foreningen i sakens anledning.

Utklip av „Sjölarkvinden“
nr. 36
fredag 2 februar

Aalesunds Skipperforenings formand svarer stats- ministeren.

Aalesund, 12. febr.

«Aalesunds Avis» har bedt Aalesunds Skipperforenings formand, direktør Puntervold, om en uttalelse i anledning av statsminister Mowinckels røffel om foreningens skarpe resolution.

Hr. Puntervold svarer, at skipperforeningen har uttalt sig og dens syn paa saken staar urokkelig av statsministerens indlæg. Om Mowinckels store nummer av den tredje «havn» sier hr. Puntervold: Kun en ting kan jeg ha lyst til at tilføie og det er, at tilbudet om den saakaldte tredje «aapne havn» overvurderes ganske betydelig. Det dreier sig nemlig ikke paa no-

gen maate om en havn i samme forstand som dem man har budt færøringene og islændingene. Det hele betyr at vi skal faa lov til at ta vand i en eller anden bæk, for saa øieblikkelig at maatte soke utenfor territorialgrænsen igjen. Det har været sagt at skipperforeningen burde være forsiktig med sine uttalelser, da den ellers vilde risikere at denne tilbudte herlighet blev annullert, men selvsagt kan ikke tilbudet om en vandskvæt faa Aalesundsskipperne til at holde inde med sin hjertens inderlige mening i dette spørsmål.

Som bekjendt er skipperforeningens formand statsministerens

partifælle og en av venstres fremste bystyremedlemmer i Aalesund, og da hele Grønlandsflaaten for tiden ligger paa havnen, klar til avgang til Hvitehavet, har formandens uttalelse dobbelt styrke.

Utklip av "Ejerskabstidende"
nr 83
torsdag 9 februar 1926

Statsministeren mot Aalesunds-skipperne.

Statsministeren har atter uddelt en roffel. Denne gang er det Aalesunds Skipperforening, som har opvakt hans mishag.

Som igaar meddelt har denne forening vedtat en udtalelse om den norske Grønlandspolitik. Dette er aabenbart kommet hr. Mowinckel ubeleilig.

Han har nemlig tilkaldt Norsk Telegrambyraa og udtalt følgende:

Jeg beklager henvendelsen og især dens form meget. Gjennem venskabelige forhandlinger med Danmark lykkedes det os ifjor at faa aapnet 2 nye havner paa Vest-Grønland i tillæg til de 3 tidligere. Aalesunds Skipperforening har likeoverfor utenriksdepartementet udtalt haabet om «at der ved venskabelige forhandlinger med Danmark» maa søkes aapnet en tredje havn (i Godthaabs-distriktet). Ogsaa dette har Danmark stillet os i utsigt.

Desto beklageligere er de udtalelser mot Danmark og dansk politik paa Vest-Grønland, som Aalesunds Skipperforening nu fremkommer med og som sandelig ikke letter utenriksdepartementets arbejde for paa beste maate at vareta Aalesundsskippernes interesser.

Med vildgiftsavtalen har dette spørgsmål absolut intet at gjøre. Hverken Norges fangst- og fiskeriinteresser paa Grønland eller Norges øvrige interesser i forholdet til Danmark blir ugunstigere stillet ved at vildgiftsavtalen av 1908 avløses av den nye avtale.

Samtidig hermed meldes fra Kjøbenhavn, at statsministerens venner vil ha fredet ikke bare moskusoksene, men ogsaa sælene.

Det er ingen grund til at tro, at stats- og utenriksministeren skulde ville sætte samarbeidet i Norden i fare for saadanne hagateller som de norske fangstinteresser. Av hensyn til det gode forhold vil han jo saa gjerne være imøtekommen.

Desuten har han allerede ordnet disse forhold med sin Øst-Grønlandstraktat og sin vildgiftstraktat med Danmark.

Aalesundske skipperes rettigheter kan i henhold til disse traktater bli dem fradømt, utenat regjeringsschefen behøver at forstyrres i sine drømme om verdensfred, ordenen i Europa og samarbeidet i Norden.

Disse Aalesundsskipperne, som forlanger frihet for sig til at drive fangst og fiske uten hensyn til om nogen skulde synes de faar formeget i rusene, er en irriterende motsætning til hr. Mowinckel.

Mens statsministeren med ødsel haand stør statens millioner om sig og dermed ødelægger folkets indtægter og formue, kjemper disse skipperne en desperat kamp med storm, taake og is for at skaffe værdier til landet, og delvis gjenoprette, hvad regjeringen forspiller.

I samme øieblik statsministeren forhandler om verdenspolitikken i Geneve, hævder de praktisk det gamle Norgesvælde i Nordhavet, trods finansvanskeligheter og taapelig politik. Mens statsministeren avlægger venskapsvisitter i nabolandene, maa Aalesundsskipperne søke nødhavn i Grønland. De maa fekte for mat og vand og lov til at ligge, mens de reparerer efter havvarier.

Og naar hr. Mowinckel reiser sig ved det festlige bord, som den gudernes yndling han er, for at nyde sin stemmes velklang, som engang Nero nød sin egen pøesi til smigrernes bifald, da skjærer en ulyd igjennem. Aalesunds Skipperforening forlanger av regjeringen, at den skal hævde Norges rettigheter, saavidt høiere politiske hensyn tillater det.

Og det er det ubehageligste ved det hele, at de faar stadig større følge Aalesundsskipperne.

Hvis hr. Mowinckel ikke itide kommer sig over Skagerak, kan de komme til at berede ham et Hjørungavaag.

Utklip av Sjöfarts tidende nr 32
mandag 8 februar 1926

Hævdelsen av vore utenrikske interesser.

„Quest“-saken — et avskrækkende eksempel.

Ifølge et byraatelegram fra Kjøbenhavn har det danske utenriksdepartement meddelt, at de mellem utenriksdepartementet og Schjelderups sælfangerrederi førte forhandlinger er avsluttet med at der er avsluttet en mindelig overenskomst, gaaende ut paa at rederiet skal utbetales et erstatningsbeløp paa 51,800 norske kr., en ordning, tilføies det, som begge parter har kunnet akseptere som tilfredsstillende.

Danske blade av forskjellige partier uttaler i den anledning sin tilfredshet.

Vi vil for vor del gjøre det samme, idet vi tilføier, at den danske presse etter vor mening fortjener anerkjendelse for dens arbeide med denne sak.

Det foreligger i dette tilfælde et interessant eksempel paa, at pressen har fremtvunget en løsning etterat diplomatene var blitt hængende i den floke de selv hadde lavet.

Etter at vore i flere henseender sikkert utmerkede diplomater i aarevis hadde behandlet denne sak uten at oppnaa noget som helst resultat, tillet vi os den 14. december ifjor til utenriksministerens store fortrydelse at omtale saken offentlig paa en saadan maate, at den danske presse og dermed den danske almenhet blev opmerksom paa, at det her dreiet sig om en æresgjæld. Derefter har vore danske kolleger overfor danske myndigheter gjort dettesynspunkt gjældende med en styrke, som har ført til at «Quest»s rederi nu har oppnaad en rimelig erstatning for redningen av «Teddy»s mandskap.

Det kan ikke være tvilsomt at der glat og uten vanskelighet vilde blitt betalt for redningen av «Teddy»s mandskap, dersom det fra norsk side straks var blitt gjort klart for den anden part, at det dreiet sig om en æresforpliktelse, som man selvsagt kunde gaa ut fra som givet, at en kulturel som den danske vilde opfylde.

Man har her et eksempel paa, hvad undfaldenheten kan føre med sig.

De uheld vi har hat i vor Grønlandspolitikk og i adskillige andre forhold overfor andre land, kan da ogsaa tildels finde sin forklaring i at vi ustanselig sitter og blaaholder paa «det venskabelige forhold» og av den grund ikke tør gjøre vore krav gjældende paa rette maate og med tilstrækkelig kraft.

Vi erindrer fra forhandlingene med Amerika om erstatningen for de rekvirerte skiber, hvor vanskelig det var at faa regjeringen til at anta sig de norske borgeres krav som sine egne. Istedet derfor viste man tilbøielighet til at overveie ialfald, om det ikke var noget i hvad der blev anført fra den anden side, at det var jobbekrav vi kom med.

Vor selvhævdelse overfor andre land gir ofte indtryk av en medspiller, som ustanselig melder pas for ikke at støte de andre spillere ved nogenslags aktiv melding. I partiet om sjøterritoriet sat vi med hele næven fuld av gode kort, men lot de andre lede spillet, likesom vi meldte pas overfor Danmarks toldforhøielse paa norsk hummer og norske hermetik og like overfor Tysklands mindre gode behandling av norske varer, tiltrods for det faktum, at vi sælger bare en tredjedel av hvad vi kjøper i disse land, skulde gitt os trumpfer paa haanden. Selv overfor Island, hvor vi sat med alle de gode kort, meldte vi pas. Vi opgav kjøtttolden mot noget godt snak om venskabelig behandling av vore fiskere.

Naar man bare snakker pent med os om venskap, evig fred og voldgift, saa risikerer man ikke at vi paa nogen stotende maate skal gjøre vor ret gjældende. Det er ikke bare «Quest»s erstatningskrav vore ansvarlige utenrikspolitikere er rede til at ofre for et indbildt vendskap. Det gjælder ogsaa dyrere interesser.

Utklip av "Tidens Tegn"
nr. 32

mandag 8 februar 1926

Aalesunds skipperforening mot traktaten med Danmark.

Ihvertfald bør Vest-Grønlands aapning være en absolut forutsætning.

Grønlænderne holdes nede i en elendighet, som er en skam for civilisationen.

Aalesund, 7. februar.
Aalesunds skipperforening har paa møte igaar kveld besluttet at sende følgende henvendelse til stortinget:

Nærværende forening tillater sig i ærbødighet av hensyn til vore fangst- og fiskeriinteresser paa Grønland at henstille til stortinget ikke at godta nogen voldgiftstraktat med Danmark paa det nuværende tidspunkt, da vi ikke forstaar, at dette vil medføre nogen forbedring for vort næringsliv der.

Hvis imidlertid andre sterkere grunde, som vi ikke kan ha oversikt over, tilsier, at en voldgiftstraktat paa trods av alt bør vedtas, maa det

være en absolut forutsætning, at Vest-Grønland i likhet med alle andre land i verden paa forhaand sikres aapnet for vort næringsliv.

Ut fra alle vore Vest-Grønlands-skipperes enstemmige og fleraarige erfaring kan vi ikke forstaa andet end at de vestgrønlandske nylagede lover og forordninger kun tar sikte paa at holde specielt os nordmænd ute, samtidig som de uten nogen nødvendighet holder grønlænderne nede i en sult og elendighet, som er en skam for civilisationen.

Fra vor egen korrespondent.

Aalesund, 7. februar.

„Aalesunds Avis" skriver imorgen:

Det er en djerv tale skipperforeningen her fører; en tale som man kunde vente den av mænd som av egen bitter erfaring og bedre end andre nordmænd kjender de for Norges Grønlands-interesser helt ødelæggende vilkaar, som stortinget indbys til yderligere at traktatbinde.

Denne gang uttalte skipperforeningen sig om en sak, som der er „begyndt at gaa politik i", og foreningen er ikke nogen homogen forsamling, politisk set.

Desto sterkere taler det til dens

(Forts. side 4.)

sere at den har emanciperte sig fra alle utenforliggende bühensyn og sa fra saa tydelig som den gjorde.

Bladet minder tilslut om at vort forhold til Danmark ogsaa har andre sider og spør om vi ogsaa skal la den nye sterke utadvendte norskhetsselvregelse henskytes under voldgift.

Rundt om i byen og distriktet fins der nok av vaakne og maaltvise organisationer som gjerne har været blandt de første hvor det gjaldt at hævde et sterkt og nationalt standpunkt.

Vil ikke ogsaa disse si et ord med i saken for det blir for sent?

Utklip af „Tidens tegn“
nr. 3

fredag 5 februar 1926

Havet og Norges utenrikspolitik.

Av Johan Hjort.

De mest pessimistiske iblandt os har længe hævdet, at Norge hverken har eller skal ha nogen utenrikspolitik. Og de kan med adskillig ret peke paa den kjendsgjerning, at forsøk paa aktiv norsk utenrikspolitik har ført til mange nederlag. Men har vi ingen utenrikspolitik har vi heller ingen nationale maal, og uten det er vi i virkeligheten bare en almue. Der findes da ingen norsk folkepersonlighet.

Det har derfor stor betydning for os at undersøke, om de nederlag vi har lidt skyldes at vi overhodet har hat utenrikspolitiske maal eller den omstændighet, at vi har hat uklare maal og søkt at fremme dem med politiske midler, som ingen kraft har hat.

De maal, vor unge utenrikspolitikk har stillet sig, har været sterkt farvet og bestemt av de ideer og tanker, som for tiden beskæftiger det norske folk. Det bør selvfølgelig altid en utenrikspolitikk være. Men det kan bli skjæbnesvangert, om politikken lar sig paavirke av overflatestemninger istedetfor at søke at naa ind til det dypere og levedyktige i folkets ideer.

For hver dag oplever vi mere og mere, at stemninger griper skjæbnesvangert ind selv i det mest specielle, praktiske arbeide og dermed blir det nødvendig selv for os, som interesserer os for sakklig arbeide og som intet ønske har om at bli politikere, at delta i utformningen av ideer og maal hos det folk, vi tilhører. Det kan kun ske ved at sætte sig ind i de

og holdent behersket av en viss bestemt opfatning av vor historie. Den fik maaske sin skarpeste utformning i Eidsvoldstiden, da det maal opstod, at Norge paany skulde bli et selvstændig rike jevnbyrdig med nabolandene. Ingen har formaadd at gi et klarere og sterkere følt uttrykk for denne opfatning end Henrik Wergeland, som i en tale han holdt paa Eidsvold i 1834, sa: „Vort Norge og fortidens Norge synes som to avbrutte halvringer, der passer paa

der nøieste sammen; mellomalderen kun som den uekte lodning, som vi bryter væk for at hele de ekte ledd . . . Vi springer over mellomalderen. Vi hverken beundrer eller elsker disse nordmænd. Det er kun i tiden, ikke i aanden, de staar os nærmere. Vi taler ikke til det Norge, der forekommer os sovende, men til det levende, hvis bedrifter staar os for øie i sagaen og atter foregaar i vor indbildningskraft, — det der taler til os i et sprog, som synes formet efter landets og folkets natur, og som vi føler fortræffeligheten av fremfor det, vi fik av de nærmeste fædre. Vi mener oldtiden, naar vi nævner det gamle Norge. Vi iler straks dit, likesom øiet ser tversover fra fjeldtind til tind uten at bøie synsstraalerne efter dalen i midten”.

Ingen tanker har nogensinde spillet en større rolle i norsk aandsliv eller i norsk politik. Denne kjendsgjerning er utvilsomt av største betydning for vort paa Norges fremtid; si den vidner om, at der hos det norske

gang hadde. I dette ønske ligger der et grundlag for national samling, og nationale maal, som fremtiden, ogsaa fremtidig norsk utenrikspolitikk, kan og maa bygge paa.

Men der ligger i den opfatning av historien, som Henrik Wergeland saa mesterlig gjengav, et feilsyn, saa misvisende og skjæbnesvangert, at det gang paa gang har vildledet utviklingen i dette land paa aandslivets og politikens omraader. Det var ikke alene den groveste utaknemlighet og uretfærdighet at ville „springe over” den saakaldte mellomalder i vort folks historie og at betrakte den tids nordmænd som sovende. Det var ogsaa at gi nutidens mennesker et helt falsk utgangspunkt for deres virke idag og for det nationale liv idag. Vor nyere historieskrivning har bidrat meget til at klarlægge dette og derved har den gjort landet en stor tjeneste.

Det er aapenbart ganske umulig for nutidens mennesker at vende tilbake til oldtidens sprog eller til oldtidens form for berømmelige bedrifter. Den nationale stemning, som har bygget paa interessen for oldtiden, har derfor ikke kunnet finde nogen

form for aktivitet eller handling. Den har været av en dremmende litterær art. Den har beskæftiget sig med litteraturen om andres bedrifter, den har ikke selv utrettet nye bedrifter.

De fremskritt som vi har formaadd at gjøre, har alle maattet ta sit utgangspunkt i folkets

det maa vi bygge videre, om vore bestræbelser skal føre os til en større framtid.

Jeg skal søke at vise ved nogen eksempler hvortledes disse tanker har faat og den dag idag har betydning for vore nationale maal og utenrikspolitikk.

Norges retslige stilling overfor de gamle norske lande.

Der var engang en tid, da hele det hav som begrenses av Norge, Svalbard, Grønland, Island, Færøerne og Shetland var omgitt av norsk land og da selve dette hav blev hævdet at være et lukket farvand, det norske hav. Saa sent som til Kieler-traktaten var jo endnu Færøerne, Island og Grønland norsk, og det ansees for historisk fastslaat, at det kun skyldtes politiske tilfældigheter, at disse land gik over fra Norge til Danmark.

Det har til forakjellig tid været sagt, at Norges svakhetstilstand for hundrede aar siden gjorde det til en politisk umulighet for Norge at hævde sin ret i det kritiske øieblik i 1814, og retfærdighet tilsier os at indrømme at synet av Norges svakhetstilstand kan ha medvirket til de begivenheter, som skilte Norge fra dets bilande. Men det er paa den anden side forstaaelig at Norge ikke saa let kan se det retfærdige i det standpunkt, at det i en vanskelig stund skulde bli berøvet det land som det hadde befolket med sit eget kjød og blod, og at landet overtages av den, som optraadte som Norges tillidsmand.

land under de danske kolonier og stationer og den danske styrelse.

Ja endnu mere, at det derefter skulde være forbudt for norske fangstmænd at beseile eller handle paa Grønland eller tilliggende øer.

Dette reiste her i landet med øket styrke minderne om tapet av de norske land, som længe hadde været følt som et tap for norsk kultur, norsk aandsliv og git os noget av den samme følelse av at være et folk i tilbakegang som Danmark har følt ved tapet av Sønderjylland. Folkestemningen i Norge krævet at man skulde bestride Danmarks suverenitet, og der blev fra Norges side protestert mot, at Danmark skulde ha og utøve sin suverenitet, hvor norske borgere i virkeligheten var de eneste, som hadde utøvet nogen praktisk virksomhet.

Under de forhandlinger som fulgte erholdt man følgende erfaringer.

Der findes fra Danmarks side absolut ingensomhelst villighet til at medvirke til opnaaelsen av Norges suverenitet, selv ikke der hvor der ikke findes nogen dansk og i hvertfald drives endel norsk privat virksomhet. Danmark beholder sig til Kieler-traktaten og den jus som kan bygges paa den. Norges historiske stilling tillægger Danmark ingensomhelst betydning. De største anstrengelser fra de norske forhandleres side kunde ikke forandre dette forhold.

Der forelaa for Norge ikke nogen mulighet for en procedure

ikke „spørsmålet om norske rettigheter paa Vestgrønland skulde bli blandet sammen med suverenitetsspørsmålet for det øvrige Grønland”. Naar man dernæst forhandlet om suvereniteten over Østgrønland, blev det overlatt til Norge og Danmark hver for sig at „beholde sin principielle stilling”. Vi maa vel fra unionsstriden ha lært, at suverenitetsideen er prinsipielt uforlikelig med en deling av suvereniteten eller med en ordning som lar den holdt ubestemt for alike omraader, hvor der foregaar praktisk virksomhet. Danmark har eiensynlig hat en klar forståelse herav. Det viste sig nemlig, at Danmark efter overenskomsten simpelthen forutsatte, at ordningen betød at suvereniteten var dansk og optraadte

som den der kunde tilstaa andre lande samme rettigheter som os. Hvorvidt det med en slik plan for øie var fair play at indgaa overenskomsten med Norge, er et andet spørmaaal.

Det har ved disse begivenheter vist sig, at Norges juridiske stilling overfor det gamle biland er ganske og aldeles upaavirket av Norges historiske stilling saavel som av den maate, hvorpaa Norge ved Kieler-traktaten mistet sine bilande. Der er i dette som i saa mange andre tilfælder i livet en forskjell paa jus og retfærdighet. Det har videre særlig i Grønlandshavet vist sig, at Danmark ikke engang vil benytte sin suverenitet til at vise private nordmænd en alik behandling som de overalt ellers i ver-

De maal, vor unge utenriks-politik har stillet sig, har været stærkt farvet og bestemt av de ideer og tanker, som for tiden beskjæftiger det norske folk. Det er selvfølgelig altid en utenriks-politik være. Men det kan bli skjæbnesvangert, om politikken lar sig paavirke av ovenflatestemninger istedetfor at søke at naa ind til det dypere og levedyktige i folkets ideer.

For hver dag oplever vi mere og mere, at stemninger griper skjæbnesvangert ind selv i det mest specielle, praktiske arbejde og dermed blir det nødvendig selv for os, som interesserer os for saklig arbejde og som intet ønske har om at bli politikere, at delta i utformningen av ideer og maal hos det folk, vi tilhører. Det kan kun ske ved at sætte sig ind i de tanker, som behersker folket og at gi sit bidrag til dem i forbindelse med de erfaringer, man har fra sin egen virksomhet.

Vore nationale maal.

Vi vet alle, at de nationale følelser og tanker har været helt

aanden, de staar os nærmere. Vi taler ikke til det Norge, der forekommer os sovende, men til det levende, hvis bedrifter staar os for øie i sagaen og atter foregaar i vor indbildningskraft, — det der taler til os i et sprog, som synes formet efter landets og folkets natur, og som vi føler fortræffeligheten av fremfor det, vi fik av de nærmeste fædre. Vi mener oldtiden, naar vi nævner det gamle Norge, Vi iler straks dit, likesom øiet ser tversover fra fjeldtind til tind uten at bøie synsstraalerne efter dalen i midten".

Ingen tanker har nogensinde spillet en større rolle i norsk aandsliv eller i norsk politik. Denne kjendsgjerning er utvilsomt av største betydning for vort tro paa Norges fremtid; ti den vidner om, at der hos det norske folk paa bunden av dets sjæl slumrer et ønske om at Norge engang skal bli en eiendommelig særpræget folkepersonlighet med samme stilling blandt folkene, som historieundervisningen, hvad enten den er riktig eller maa omformes, har lært os, at Norge en-

det nationale liv idag. Vor nyere historieskrivning har bidrat meget til at klarlægge dette og der- ved har den gjort landet en stor tjeneste.

Det er aapenbart ganske umulig for nutidens mennesker at vende tilbake til oldtidens sprog eller til oldtidens form for berømmelige bedrifter. Den nationale stemning, som har bygget paa interessen for oldtiden, har derfor ikke kunnet finde nogen

form for aktivitet eller handling. Den har været av en drømmende litterær art. Den har beskjæftiget sig med litteraturen om andres bedrifter, den har ikke selv utrettet nye bedrifter.

De fremskridt som vi har formaadd at gjøre, har alle maattet ta sit utgangspunkt i folkets eget arbejde og liv den dag idag. Det gjaldt Vinje og det gjælder os som er født i Oslo. Der ligger heri ingen undervurdering av historien. Det som har hat betydning i folkets historie lever videre i vort arbejde idag, det er et resultat av alle tiders arbejde, oldtidens som mellemaalderens og paa

berne, Island og Grønland norsk, og det ansees for historisk fastslaat, at det kun skyldtes politiske tilfældigheter, at disse land gik over fra Norge til Danmark.

Det har til forskjellig tid været sagt, at Norges svakhetstilstand for hundrede aar siden gjorde det til en politisk umulighet for Norge at hævde sin ret i det kritiske øieblik i 1814, og retfærdighet tilsier os at indrømme at synet av Norges svakhetstilstand kan ha medvirket til de begivenheter, som skilte Norge fra dets bilande. Men det er paa den anden side forstaaelig at Norge ikke saa let kan se det retfærdige i det standpunkt, at det i en vanskelig stund skulde bli berøvet det land som det hadde befolket med sit eget kjød og blod, og at landet overtages av den, som optraadte som Norges tillidsmand.

Det er derfor ikke vanskelig at forstaa, at det maatte gjøre det sterkeste indtrykk i Norge, hvor interessen og følelsen for Norges gamle historie er saa levende, at den danske regjering i 1921 med dette den norske regjering, at Danmark hadde inddrat hele Grøn-

norske borgere i virkeligheten var de eneste, som hadde utøvet nogen praktisk virksomhet.

Under de forhandlinger som fulgte erholdt man følgende erfaringer.

Der findes fra Danmarks side absolut ingensomhelst villighet til at medvirke til opnaaelsen av Norges suverenitet, selv ikke der hvor der ikke findes nogen dansk og i hvertfald drives endel norsk privat virksomhet. Danmark holder sig til Kieler-traktaten og den jus som kan bygges paa den. Norges historiske stilling tillægger Danmark ingensomhelst betydning. De største anstrengelser fra de norske forhandlers side kunde ikke forandre dette forhold.

Der forelaa for Norge ikke nogen mulighet for en procedure eller appel til voldgift om saken og resultatene blev de følgende. For Vestgrønlands vedkommende, som for Norge har den største praktiske betydning, besluttet man at avstaa fra at opnaa en ordning av de utilfredsstillende forhold som møter de norske fiskere og fangstmænd der, for at

suvereniteten var dansk og optraadte som den der kunde tilstaa andre larde samme rettigheter som os. Hvorvidt det med en slik plan for øie var fair play at indgaa overenskomsten med Norge, er et andet spørsmål.

Det har ved disse begivenheter vist sig, at Norges juridiske stilling overfor det gamle biland er ganske og aldeles upaavirket av Norges historiske stilling saavel som av den maate, hvorpaa Norge ved Kieler-traktaten mistet sine bilande. Der er i dette som i saa mange andre tilfælder i livet en forskjel paa jus og retfærdighet. Det har videre særlig i Grønlandshavet vist sig, at Danmark ikke engang vil benytte sin suverenitet til at vise private nordmænd en slik behandling som de overalt ellers i verden kan regne med, for eksempel under fiske fra England eller andre steder. Selv vandforsyning har været forbundet med de største vanskeligheter og ubehageligheter. Dette synes ikke at tyde paa, at en nordisk politik kan ha nogen betydning for Norge.

Norge har en voldgiftsavtale med Danmark, og begge land har som medlemmer av Folkenes Forbund sluttet sig til vedtæktene om den faste internationale domstol. Den nugældende voldgiftsavtale foreslaaes i disse dage afløst av en ny og videregaaende. Efter Norges erfaringer fra Grønlandsforhandlingerne synes det klart, at indgaaelsen av en ny voldgiftsavtale vilde være et meget skjønsvangert skridt, saafremt denne skulde bygge paa eller skulde fremkalde den forestilling, at voldgift eller juridiske processer i det hele har nogen samhelst betydning for de spærmaal, som staar mellem de to folk. Under juridisk procedure vil dommerne, hvor meget der end sættes ind i traktaterne om billighets-hensyn, følge almindelig juridisk tankegang og holde sig til Kielertraktatens skrevne ord, ifølge hvilke Norge ingen rettigheder har i sine gamle land.

Vi maa derfor haabe paa at det er naadd frem til folkets bevisethet, at historiske følelser og minder ikke kan anvendes som utenrikspolitiske realiteter under juridisk procedure, som føres i henhold til bestaaende eller nye voldgiftsavtaler. Disse kan aldrig bli nogen gratiserstatning for tidligere tiders anstrengelser, det være sig gennem generationers arbeide eller nationale forsvarsanmidler. Derfor har det virket nedstøtende at se de nye voldgiftsforslag sat i forbindelse med tan-

kun naaes i sammenhæng med forstaaelsen av hele det tidsrum, som Wergeland kaldte mellemalderen. Det er taapelig, som det har været forsøkt, at forklare det hele som en tilbagegang i racen eller politiske begivenheter alene. Alle disse viktige forhold maa ha spillet ind: At de fruktbare naboland gjennom opdyrkning av sit land fik en, ihvertfald midlertidig, meget hurtigere fremgang, at der maaske i Norge var ugunstige klimatiske forhold, at de mæktigere naboer som hanseaterne tilrev sig Norges handel og at ulykkestilfælder førte os ind i den skandinaviske politik, som berøvet Norge en statsstyrelse indenlands hvorved intet eller litet blev gjort til landets ophjælp, og de isolerte individer blev hængende igjen i gamle konservative metoder.

Der var ogsaa i og for sig uhyre vanskeligheter at overvinde. De store avstande fordret mere end andetsteds kommunikationer til de fjerne markeder og ogsaa tekniske midler som kunde forminske avstandene. Da alt dette kom — i den siste menneskealder opstod der i virkeligheten en handlingens renaissance, under hvilken den norske kystbefolkning har utfoldet en helt ny foretagsomhet paa havet, i Norskehavet som paa de store verdenshave. Skibsfarten hadde jo allerede tidligere i forbindelse med trælasthandelen vist mellemalderens handledyktighet.

Under denne bevægelse blev Norskehavet opdaget, i de allerfleste henseender for første, ikke for anden gang. Norskehavets dybder, dyreliv, fangstmuligheter, fiskerigdom, har aldrig tidligere

været kjendt og utnyttet. Hvad visste de landnaamsmænd, som seilet til Færøerne og Island om alt dette? Hvad der forbinder oldtiden med nutiden er derfor ikke en gjenoptagen av den samme slags virksomhet, men en fornyet utfoldelse av den samme tilpasningsevne, handlekraft og haardforhet, som folket til begge tidsrum har utvist ved under saa høist forskjellige forhold og opgaver at opta kampen for eksistensen i de stormfulde arktiske farvand.

Det er paa disse raceegenskaper hos vort folk at vore nationale maal og utenrikspolitiske

opgaver alene kan bygges. Det er disse evner hos folket, som muliggjør at ungdommen gaar tilsjø, naar forholdene blir for karrige hjemme, og det er derfor at forutse, at vor befolkning i stigende grad vil øve virksomhet i Norskehavet hvor der endnu er uopdagede felter, som maaske vil vise sig at være av stor værdi.

For utenrikspolitikken foreligger der de største opgaver i det at støtte denne nye utvikling. Jeg skal her gi noen eksempler paa, hvor slik støtte kræves.

I slutten av forrige aarhundrede utviklet der sig et norsk fiske i farvandet utenfor Islands nord- og østkyst. Det største var et sildefiske utenfor nordkysten, det ble drevet av vestlændinger, fiskere fra Møre og Nordland. Like før krigen var der 116 fartøier med en fangst av 1.4 million kroners værdi. I de 4 siste aar 1922—1925 var antallet av norske fiskefartøier mellem 120 og 160 med en fangstværdi mellem 4 ½ og 1.0 millioner. I begynnelsen av aarhundredet fisket disse fartøier nær land — indenfor og i nærheten av den islandske sjøgrænse — 3 nautiske mil av land. Nordmændene saltet sin sild i fjordene, særlig Siglufjord, og nordmænd og islændinger kom da i en livlig forbindelse med hinanden. Islænderne selv maatte dengang kjæmpe med saare kummerlige forhold. De var endnu ikke kommet med i utviklingen, de manglet kapital, øvelse og erfaring. De hadde store vanskeligheter for avsetningen av sit faarekjøt og der forelaa da en stor mulighet for at oprette et fastere forretningsforhold mellem Norge og Island paa grundlag av bevarelse av de norske fangstforhold deroppe og toldfrihet i Norge for det islandske faarekjøt. Efter flere gange at ha undersøkt disse forhold paa Island optok jeg med

alle de til min raadighet staaende midler et arbeide for at fremme en slik ordning. Men den møtte dengang ingen forståelse eller interesse i Norge. Man hadde paa indflydelsesrikt hold dengang endnu ikke opdaget anden interesse i forholdet mellem Norge og Island end den litterære.

Det være hermed som det vil. Denne begivenhet viste vel til overflødighet hvor fjernt Norge var kommet fra sine gamle land

Moderne arbeidsliv i Norskehavet.

Gjennem hundreder av aar var den norske kystbefolkning henvist til en helt middelaldersk tilværelse og arbeidsmaate. Dens far-koster, dens redskaper og fortjeneste stod blandt de mest primitive i Europa. Forstaaelsen av årsakerne hertil kan selvfølgelig

i tidsrummet siden det mistet sin politiske forbindelse, naar Norge kunde motsætte sig toldlettelser overfor sit eget biland. Det er vel klart, at der under forudsætning av en forbindelse aldrig kunde være toldgrænser, at tvertimot Norge isaafald maatte bære store ofre, hvad jo ogsaa Danmark har maattet gjøre. Er man ikke her i landet villig til det, er selvfølgelig enhver „norron politik“ kun talemaater.

Norges avvisende holdning overfor Islands daværende største handelspolitiske interesse fremkaldte litt efter litt en misstemning paa Island, og da Island fik sin nye forfatning var nordmændene blit til fremmede som alle andre fremmede nationer. „Island for islændere“ er slagordet nu. I 1922 indførte Island en lov, som tok sikte paa at hindre nordmændenes benyttelse av Islands havne og territorialfarvand. Det norske fiske deroppe maa derfor nu foregaa paa den maate, at man holder sjøen uavhengig av land, og for alle dem, som forstaar hvilke vanskeligheter det betyr, maa det staa som i hei grad beundringsverdig, at den norske bedrift fremdeles holdes i live. Det vilde være av største betydning om for-

holdene engang i fremtiden skulde stille sig slik, at den engang avbrutte forbindelse kunde gjenopstas. Det lar sig ikke forcere; om det forspilte gunstige øieblik kan komme igjen, maa fremtiden vise. Det vil ihvertfald være at haabe paa, at det i tilfælde vil bli grepet med større forstaaelse.

I 1924 forsøkte flere Søndmørsfiskere og vi ombord i „Michael Sars“ torskefiske utfor Vestgrønland. I 1925 var der 31 fartøier med 800 mands besætning derborte og de fisket for en million kroner. Naar man selv har været med paa ombord i smaa fartøier at pløie disse fjerde farvand med taake, isfjeld og storm, saa kan man vanskelig tænke sig noget større bevis paa den foretagsomhetens aand, som nu har grepet vor kystbefolkning.

Ved Grønland drev endel av fiskerne ute paa banken andre

nær under land. Blir der fortsat fiske derborte saa vil det for en norsk flaafe ha den allerstørste betydning at opnaa adgang til havner, vandforsyning, lagere av kul, olje og salt og adgang til fiske saa nær land som mulig.

Hvorledes skal Norge opnaa sine maal i Norske-havet? Vi har set at den tro paa den historiske ret som hittil behersket situasjonen ikke har hatt held med sig. Tvertimot maatte de praktiske maal staa uløst for ikke at forstyrre striden om suveranitetsspørsmaalene. Jeg tror for min del, at det baade for Norge og Danmark er ønskelig at faa tid til utformning av sine nationale maal i Norske-havet. Alene fremtiden kan avgjøre, om der mellem de to land kan opstaa en vennskapelig overenskomst som ikke bygger paa fortidens jus men paa hensyntagen til de to folks livskaar og arbeide. En saadan overenskomst kan ikke forberedes av juristerne og heller ikke naaes ved at „springe over“ vanskelighetene. Det maa bli det arbeidende folk selv, som beviser hvad der er levedyktig og hvad det er hensiktsmessig at opretholde.

Hvad den norske stat kan utrette, vil avhænge av fremtiden ogsaa paa andre arbeidsomraader. Sikkert er det ihvertfald at den norske stat paa mange maater kan og bør støtte den utvikling som er i gang, saalænge norsk kystbefolkning av egen drift ønsker at utfolde aktivitet i Norske-havet. Hvad suveraniteten angaar, saa er der i seneste tid skedd en interessant utvikling i menneskenes sind. Om denne utvikling er varig er det vel fortidlig at bedømme, men der er ihvertfald en forstaaelse av at suveranitet ikke er besiddelse med utnyttelse men forpliktelse med ofre. Ingen stat vil i fremtiden i længden panta sig ofre uten at folkets arbeidsliv kræver det. Saaledes vil maaske selv suveraniteten i de gamle norske land eller i hvertfald formene for dens utøvelse bli bestemt av utviklingen baade av norsk og av dansk arbeidsliv, der ute og i landene selv.

Det norske sjøterritorium.

I allerintimeste forbindelse med nordmænds arbeide i havet utfor de gamle norske land staar spørsmålet om Norges sjøgrænser. Ogsaa dette spørsmål har hittil staat under tegnet av historisk-juridiske synspunkter og av interessen for suveranitetssiden.

Det standpunkt, som Norge hævder for sit sjøterritorium gaar ikke tilbake til den tid, da Norskehavet var et lukket hav og ingen utlændinger fik lov til hverken at seile eller fiske der uten

den norske konges tilladelse. Det er et forunderlig sammentræf av omstændigheter, som gjør at de som i denne sak forfægter den juridisk-historiske eller som de kaller det den nationale side av saken, netop bygger paa en række dekretter som blev git av den daværende norsk-danske regjering i København for halvandet hundrede aar siden — og senere (særlig i 1812). Ifølge disse dekretter er Norges sjøgrænse en linje, som skal trækkes en geografisk mil eller omtrent 4 nautiske mil fra den ytterste ø eller holme, som ikke overskylles av havet.

Denne bestemmelse har siden den gang været hævdet uten avbrytelse, og man har anset det for at være av saa stor verdi for vor retsstilling netop dette, at hævdelseren er ubrutt, at det halvt om halvt har været anset for forræderi at diskutere bestemmelsen offentlig. Jeg skal heller ikke her paa nogen maate indlate mig paa en diskussion av spørsmålet om hvilken betydning den juridiske side har for muligheten av Norges evne til at hævde denne grænse i fremtiden. Det har heller ingen betydning for mit syn paa spørsmålet. Derimot vilde det for dem, som ser saken fra juridisk synspunkt være at handle som strudsen, om hvem det fortælles at den stikker hodet under vingen for ikke at bli set, om vi her i landet vilde lukke øinene for den kjendsgjerning, at flere, og det de for os viktigste utenlandske makter med ret eller uret — nekter at være juridisk forpliktet til og nekter at ville anerkjende denne grænse. De nordeuropæiske lande — deriblandt ogsaa Danmark — hævder nu en tremilsgrænse, og de har med denne grænse som forudsætning indgaat overenskomster om fisket i Nordsjøen og i havet rundt Island og Færøerne.

Der foreligger saaledes stridende opfatninger om de av Norge hævdede sjøgrænser og vi kan i beste fald hævde vort standpunkt gjennom en retsstrid eller en række voldgiftsprocesser om det kommer til det. Med de nedslaaende resultater for øie som Norges utenrikspolitik har oplevet av de senere aars forhandlinger paa historisk-juridisk grundlag, synes det mig høist betimelig ogsaa at se saken fra andre synspunkter.

Jeg beklager meget at jeg ikke anser mig berettiget til at omtale de mange og interessante opplysninger som foreligger om saken særlig fra de ifjor førte Norsk-Britiske forhandlinger. Dokumenterne fra disse forhandlinger er ikke offentliggjort endnu. Jeg skal saasnart forholdene tillater det gi en offentlig fremstilling av hvad de i enkeltheter har ført til og av min opfatning av dem.

Men for de almindelige utenrikspolitiske prinsipper, vi her drøfter, har de synspunkter som jeg helt siden 1912 har hævdet, og som ofte har været diskutert offentlig, en betydelig interesse.

Jeg vil først og fremst uttale, at det for Norge aldeles ikke er likegyldig, hvorledes vi opnaar en anerkjendelse fra utlandets side av vore grænser. Det kan om dette sies det samme som det nylig blev uttalt i England i anledning av et andet grænseoppgjør, at en grænse som fastsettes mellem to land ved retsstrid og voldgift langt fra har den verdi som en grænse der fastsettes ved gjensidig venskabelig overenskomst. En grænse skal overholdes. Dertil kan ikke bare det land bidra, som beskytter grænsen med sine opsynsfartøier men ogsaa det lands regjering, hvis fiskefartøier søker under norsk kyst, hvis det da ønsker og har interesse av at gjøre det. Alene av denne grund er det ønskelig at overveie, hvilke saklige det vil si bedriftsmæssige hensyn der spiller ind for Norge ved dets bestemmelser av dets sjøgrænse. Vi har da først og fremst at tænke paa kystfiskerierne ut for vor egen kyst. Det er til beskyttelse av dem at sjøgrænserne skal fastsettes. Dette spørsmål har jeg og mine tidligere medarbeidere overveiet i mange aar, ikke undersøkt i bøger men ved selvsyn paa sjøen langs hele den norske kyst. Og paa grund av den erfaring, jeg saaledes har erhvervet mig, vil jeg si, at vore fiskeriinteresser av naturen aldeles ikke er anordnet i belter hverken paa 3 eller 4 mil. Der er bestemte farvand Vestfjorden, Finmarksfjordene, bukterne utfor Møre og Finnmarken for at nævne nogen eksempler som har den største interesse, men disse interesser dækkes hverken av 3 eller 4 mil. En tilfredsstillende beskyttelse av vore kystfiskerier kan overhodet ikke opnaaes ved nationale sjøgrænser, men kun ved internationale bestemmelser om beskyttelse av vore fiskere paa de steder og til de tider da de driver et fiske, som kan utsættes for kollisjon med de utenlandske trawlere. Fra et fiskerisynspunkt er det beskyttelse mot trawl, ikke suverænitetssomraadet, som er det viktigste.

Heller ikke det viktige spørsmål om fiskebestandens bevarelse eller spørsmålet om de norske fiskeres retslige stilling overalt i Norskehavet kan løses nationalt.

For det siemed maatte vi gaa tilbake til de gamle norske kongers hævdelse av hele Norskehavet. Kan vi ikke det, maa vi som medlemmer av en international gruppe av nationer arbeide for internationale fredningsbestemmelser for store havomraader, saafremt undersøkelser skulde vise, at det er

paa krævet.

Men internationale bestemmelser for det hav, som vil ligge utenfor vor sjøgrænse hvad enten den blir 3 eller 4 mil kan vi ikke tvinge os med historisk-juridiske argumenter. Det er kun mulig

ved frivillige overenskomster. Derfor kan vi ikke opnaa en international overenskomst, om beskyttelse av vore fiskere uten for sjøterritoriet uten ved en overenskomst og den vil som for Nordsjøoverenskomsten som nødvendig betingelse forutsætte Norges overgang til tremilslinjen. Men paa det grundlag kan man efter min tro opnaa en overenskomst, som tilfredsstiller alle saklige behov om dens bestemmelser end ikke falder sammen med de juridiske bestemmelser fra dansketidene.

Saaledes er antagelsen av tremilslinjen blit en nødvendig forutsætning baade for beskyttelsen av vore kystfiskerier, vort havfiske i aapent farvand i Norskehavet og for vort fiske i havet utenfor de gamle norske land. Dette er en kjendsgjerning som maaske virker som en overraskelse for mange, men som man maa se i øinene, hvis man ikke vil narre sig selv eller forspilde de store muligheter, som i øieblikket foreligger for ad den vei at opta et arbeide for at støtte vore fiskeres utfærder i Norskehavet, under Island, under Grønland, i Østhavet utenfor Murmankysten, kort sagt overalt der, hvor den nye foretagssomhet fører vore fiskere i vor tid. Alene utfor Island fisket Norge i 1922 betydelig mere end Storbritannien i hele Barentshavet. Storbritanniens fangster utfor Finnmarken er igjen kun en brøkdel herav. I 1925 fisket norske fiskere fra Finnmarken utvil-

somt meget mere utfor Murmankysten end trawlerne utfor Finnmarken.

Pomorhandelen.

En fremragende russer, von Engelhardt, som i sin tid var guvernør i Archangelsk, skrev for mange aar siden en bok hvis første ord var omtrent disse: Enhver iakttager av forholdene i det nordligste Europa vil ikke ha kunnet undgaa at lægge merke til, at landene lider av en fuldkommen stagnation. De som har besøkt det nordligste Norge og den nordligste del av Rusland, vil stadfæste det indtryk, at stagnationen der ikke bare svarer til de enorme vanskeligheter, som livet i arktiske egne overhodet byr paa, men at der til disse vanskeligheter kommer en stor mængde hindringer for livets utfoldelse, som ikke skapes av naturen, men av politiken. Hindringerne bestaar i den bom, som politiken i

mange aar har sat for utfoldelsen av den menneskelige intelligens i samkvem, omsætning og initiativ. Det norsk-svenske diplomati gjorde ved indgaaelsen av handels-traktaten av 1838 et skridt, som bør tjene det til uvisnellig ære, idet det forsøkte at etablere et forhold bygget paa fuld gjensidighet for indbyggerne av de to lande. Det var forutsætningen at nordmænd i Rusland og russere i Norge skulde stilles paa like fot med hensyn til alt som het avgifter ved eksport og import, med andre ord at der der nord skulde

bli fuld frihet for initiativ og foretagsomhet.

Men dette glimrende resultat blev helt ødelagt, da Rusland indførte en række prohibitive toldsatser, som kun skulde gjælde den fisk, som indførtes av nordmænd til Rusland, men ikke den fisk som de saakaldte pomorer eller beboerne av Hvitehavets kyster indførte fra Norge til Nordrusland. Russiske borgere fik der ved monopol paa hele omsætningen mellem Nordnorge og Rusland.

Pomorerne har gjennem lange tider været ganske velset i Norge. Det var i mange tilfælde et meget sympatisk folkefærd, de kom i smaa skuter med trællest, mel, skiud, hamp og forskjellige andre ting til havnene i Finnmark og Troms fylker og de kjøpte der den fisk, som fiskerne — især i den saakaldte makketid — ikke ellers kunde faa avsat. Den har en lang historie, denne byttehandel og den naadde efterhaanden en slik størrelse, at der i 1901 var 455 fartøier med en tonnasje paa over 32,000 tons. I 1901 utførte pomorerne fisk for noget over 3 millioner kroner. En fremstilling av denne pomorhandel og hovedtrækkene i dens historie finder man lettest i Amund Hellands Finnmarkens Amt, første bind. Det vilde føre for langt her at omtale den videre.

Der har i Finnmarken aldrig fra noget hold — heller ikke fra handelsstandens side — været rettet angrep paa selve pomor-

handelen, og at den i og for sig hadde en berettigelse, fordi den var en billig omsætningsmaate under primitive forhold med daarlige kommunikaationer, fremgaar alene av det faktum at den ogsaa eksisterte før de nævnte prohibitive toldsatser for nordmænds handel blev indført i Rusland. Derimot har der hos mange mennesker, baade med og uten økonomisk interesse i fiskeomsætning, været fremholdt som en aldeles utidsmæssig ordning, at denne pomorhandel skulde beskyttes ved et monopol. Særlig føltes dette som meningsløst, efterat der kom dampskibsforbin-

dels av regelmæssig og tilfældig art istand mellem de to lande. Og det kan nævnes at der ogsaa i Norge har utviklet sig en flaafe av smaa fartøier, de saakaldte kjøpefartøier, som fra Bergen og nordover seiler til Lofoten og Finmarken for at kjøpe fisk og salte den i rummet av fartøiet. Disse fartøier kunde like godt seile paa Rusland som pomorskutene paa Norge.

Følgende spørsmål blev i gamle dage, før krigen, ofte rettet til mig med en viss bitterhet: Hvorfor sørger ikke den norske stat for at dens egne borgere skal faa prøve sig i omsætningen av landets egne produkter? Hvad vilde man, si om omsætningen mellem Frankrike og England skulde foregaa i gamle træskuter alene fra et av de to lande? Er det ikke dette som gjør, at der ikke er større muligheter for foretagsomhet for unge folk i det nordlige Norge, hvor man dog har et stort marked i nærheten?

Jeg har aldrig kunnet besvare disse spørsmål med andet end henvisning til den daværende russiske maktpolitikk og at jeg heller ikke kunde forstå, at det tjente til det russiske rikets tarv. For mig stod det som utvilsomt at begge lande vilde bli best tjent med gjensidighet og fri omsætning.

Under krigen haabet jeg paa, at disse forhold aldrig skulde opstaa igjen. Det var derfor med opriktig sorg at jeg en dag for kort tid siden læste i aviserne, at der fremlægges en allerede undertegnet handelstraktat, i hvilken der fra norsk side godkjendes et russisk statsmonopol paa at drive en virksomhet av samme art som den gamle pomorhandel og med utelukkelse av nogenslags norsk deltagelse i omsætningen mellem de to land.

Jeg skal ikke uttale mig om den side av saken, at den russiske regjering skal ha ret til at holde en flaafe paa flere tusen mand i alle de nordlige fjorder og havner. Den side maa vel den norske regjering særlig ha overveiet. Men i sin handelspolitikk synes ihvertfald ikke det nye regime i Rusland at bygge mindre paa makt end det gamle, naar det kan forlange en traktat som den der nu er fremlagt, av dets nabo.

At det for Norges næringsliv maa være i høieste grad skadelig at oprette et utenlandsk statsmonopol for omsætning av alle landets produkter i det nordligste Norge, det synes mig saa indlysende, at det endog stiller „mellemalderen's koncessioner til de gamle Hansa i skyggen.

Er der et virkelig behov for norske produkter i Rusland, maa man kunne forutsette, at Rus-

land ærlig og redelig og fremforalt helt effektivt vil finde former, som ogsaa muliggjør nordmænds deltagelse i omsætningen.

Som varig ordning kan jeg derfor ikke slutte mig til nogen handelstraktat av indhold som den foreliggende, fordi den ikke stiller Norge paa like fot med Rusland.

Er det derimot paa grund av de forhold som for tiden hersker i Rusland nødvendig for dette lands befolkning og dets ernæring at skape en midlertidig ordning hvis antagelse ikke betyr nogen tilslutning til forslagetts prinsipper, kan spørsmålet maa-ske stille sig anderledes, men det er da av betydning, at ordningens midlertidighet gis det klareste uttrykk ved sakens behandling. Jeg vægrer mig for at tro, at der inden noget politisk parti kan være uenighet om dette princip, som i og for sig ikke tar noget som helst standpunkt til handelens former.

Forutsetninger for et nationalt samarbeide.

Jeg hadde engang følgende samtale med en gammel fisker:

Han: Kan De ikke forsøke at faa forbudt dette rusefiske?

Jeg: Hvorfor har De imot rusefiske?

Han: Folk faar saa mye fisk i ruserne.

Jeg: Men kan De ikke fiske med ruser. De ogsaa?

Han: Nei, jeg er for gammel.

Jeg: Men kan De ikke glæde Dem over at ungdommen faar mye fisk?

Han: Nei, jeg synes det er ærgerlig at se paa.

Denne ærgrelse optrær i regelen ikke med slik opriktighet og, som tilfældet var, med et visst streek av selvironi. Den bevæbner sig som oftest med et panser av argumenter, som antar formen av hensyntagen til det almene beste. I denne form er den en stormakt, ja maa-ske den største stormakt i moderne politik. Overfor den legger politikerne sine ansikter i de alvorligste og ærbødige fol-

der, de skimter en ny folkebevegelse. „Der maa være noget i den, den kan faa stor betydning — for partiet”.

Heller ikke jeg er blind for, at nye arbeidsformer, selv de som aabenbart betegner store tekniske fremskritt og nye rigdomskilder for menneskeheten, maa undersøkes fra det synspunkt, om de kan ha en skadelig — kanske fra alle sider uforutset virkning paa ældre arbeidsformer og de folks ve og vel, som hele sit liv har virket paa den gamle maaten.

Men motstanden — særlig den første motstand mot tekniske forandringer tar ikke den forn, at den vil ha slike spørsmål undersøkt og prøvet. Den dommer paa forhånd, den hater det nye, den tillægges det de daarligste motiver og vil stanse det med makt. Den har endog forsøkt at fremstille sig selv som den ekte representant for den norske nationalitets idé og optrær slik i utallige former. Følles for alle disse er, at de efter sit princip ikke kan makte at beskytte utviklingen, fremskridtet, utfærdigme. Saaledes kan for eksempel i sjøgrænsespørsmålet det „nationale firemilstandpunkt” bare danne en grænse for statens stør-

te av norsk foretagsomhet ut mot havet.

Denne nationalisme er derfor ikke i pakt med Henrik Wergelands nationale begeistring for tiden med de store bedrifter. Den er i pakt med den tid, da det norske folk under mellemalderens knugende forhold maatte gjøre en dyd av den nødvendighet at være sig selv nok.

Det faldt i min lod gjennom mange aar i den gjennombruddets tid, som begyndelsen av dette aarhundrede representerer i vor fiskeribedrifts historie, at maatte kjæmpe mot denne stormakt i en lang række av spørsmål. Jeg tænker særlig paa kampen mot de nye baattyper og mot motorene for fiskerfarkostene. Jeg blev derved tvunget til at anstrenge mig for at forstå slike bevægel-sers psykologi.

Jeg skal indømme, at jeg ofte i mismodige øieblikke tvilte paa, at der i det hele var nogen interesse for fremskritt hos kyst-befolkningen, fordi jeg længe trodde at den sterke fordom var en meget dyptgaaende følelse og at følelsens eller overbevisningens styrke svarte til de sterke ord, som i regelen blev brukt.

Men det blev mig snart klart, at dette ikke var tilfældet, at forbitnelsen ofte tvertimot var en form for den sterkeste interesse, og at interessen kun antok formen av forbitrelse fordi den saa at si blev tat med overrumpling og hadde ha tid til at klare sine tanker overfor alt det nye.

Det hændte mig ofte, at jeg fik beviser paa at de samme folk, som motarbeidet en ny sak paa offentlige møter, underhaanden og i al stilhet forsøkte at komme med i utviklingen, for eksempel at faa anskaffet sig motorer til sine baater. Jeg tror ikke dette var en usandferdig dobbeltop-træden, men utslag av nervøs forvirring og usikkerhet. Saa paradoksalt det end lyder, saa kan det ofte være tilfældet, at menneskene med det største hat optrær netop mot det, de i vir-

kjærligheten elsker ikke det som ønsker de selv kunde opnaa, det er fordi det for dem staar som saa utænkelig at opnaa, hvad de ønsker sig, at de taler ondt om det.

Utviklingen i vort land i fiske-
ribedriften, i landbruket, i indu-
strien kan visst gi mange eksemp-
ler paa dette. For bare at nævne
et eneste, motorenes seiersgang.
Vi har nu i omkring 20 aar faat
over 16,000 motorer i norske fi-
skerfarkoster. En gammel be-
kjendt paa Møre sa til mig sist
sommer: „Nu efterligner barna
motorene før de har lært at snak-
ke, og hvorsomhelst der er et
hjul som gaar rundt, der samler
smaaaguttene sig som fluer om en
sukkerbit”.

Var det derfor vanskelig for
tredive aar siden at tro paa fol-
kets interesse for tekniske frems-
skritt, saa skulde det nu være
lettere. Det skulde mere og mere
bli unødvendig at tængste sig for
aapent at staa ved sin interesse
for nye fremskritt — ogsaa i po-

litikken. Det skulde være mulig
at haabe paa at det engang kan
bli forstaat av arbeidere i alle
fag, at de som kjemper for frems-
skritt gjennom fagutdannelse og
større intellektuel virksomhet for
alle, netop ønsker at gi alle hvad
de anser for det værdifuldeste i
sit eget liv.

Jeg har før sagt, at jeg i den
norske ungdoms, ikke minst bon-
deungdommens interesse for vor
gamle historie med dens bedrif-
ter, ser et bevis paa, at der hos
nationen findes sterke længsler
efter større bedrifter end førhol-
dene hertilands har muliggjort.
Jeg har hørt om bondegutter paa
Møre, som kappedes om at delta
i de mest eventyrlige fangstturer
og som selv om disse turer gik
med tap, uten et ord meldte sig
til neste tur, av samme slags.

Vor nye utvikling paa havet,
i Norskehavet, over alle verdens-
have i skibsfart og hvalfangst
aapner de største muligheter ik-
ke bare for ungdom som ikke kan
bli hjemme, men for dem som
overtar gaarden. Ogsaa paa gaar-
den længter man efter et rikere
liv. Der er store muligheter for
opnaaelsen av det ved samarbei-
det med de bedrifter, som sø-
ker ut i verden. Det gjelder
derfor at beskytte disse bedrifter.
Og man maa da erindre den fun-
damentale sandhet, at alle disse
bedrifter foregaar med den stør-
ste hazard, og at det vilde bli en
national ulykke med de største
vanskeligheter ogsaa for staten,
om denne virksomhet en dag faldt

sammen. Den norske stat har i
den siste tid kun set paa disse be-
drifter som skatteobjekter. Den
har endog motarbeidet, at de har
søkt at sikre sin fremtid ved
fonds. Dette svekker interessen
og arbeidet for vor nationale

fremtid og det er det viktigste
grundlag netop for våre uten-
rikspolitiske maal at faa dette
forandret.

Man har ved forskjellige an-
ledninger og ikke minst i det si-
ste aar rettet den voldsomme be-
skyldning mot mig, at jeg skulde
være engelskvenlig. Jeg tilstaar
at jeg er skyldig i denne forbry-
delse og jeg ber om at faa benyt-
te denne anledning til at fortæl-
le hvorfor, ikke for paa nogen
maate at forsvare mig selv, men
for at gi min skjærv til en rikti-
gere forstaaelse av England end
den, som mangesteds findes i det-
te land.

Jeg har i de aar jeg har bodd
i England gjort den iakttagelse,
at ikke bare de saakaldte borger-
lige samfundsklasser, men særlig
den almindelige mann paa gaten
ganske umiddelbart glæder sig
hver gang der kommer et nyt
fremskritt. Den lange britiske
historie med dens utfærder over
hele kloden har git folket en va-
ken og levende interesse for nye
ting, nye tanker og en upersonlig
glæde over nye erobringer av
menneskelig intelligens.

Man hører ofte i England folk
si, at de føler et sterkt slektskap
med det norske folk og særlig i
denne utfærdstrang. Det skal

være saa at mange av de beste
trawlerskipper, som vore folk
bander over, har norsk blod og
norske navn. Kunde vi engang
naa frem til den rolige bedømmel-
se av nye arbeidsformer, blev vi et
lykkeligere folk. Man hører ofte
folk uttale sig her i landet som
om det skulde være en umulighet
for Norge at samarbeide med
Storbritannien paa like fot. Man
tror derfor at engelskvenlige men-
nesker mangler den rette selvfø-
lelse paa sin egen og Norges
vegne. Jeg har aldrig hat den
trøllefølelse, at jeg i England
blev bedømt efter folkemængden
i mit fædreland. Intetsteds i ver-
den merker man mindre til dette,
intetsteds har samarbeidet mel-
lem mennesker faat saa frie for-
mer. Jeg oplevet under krigen i
Canada at se de unge rekrutter
fra de store hvetemarker, unge
folk som uten verneplikt av egen
drift reiste over for at forsvare
det gamle land. Fra det øieblik
har jeg trodd paa muligheten av
et samarbeide mellom to folk paa
helt frivillig og ubundet grund-
lag, ogsaa mellem Norge og Stor-
britannien. Det vilde for Norge
bety de største chanser det kan
faa, for de utfærder som nord-
mænd likesom engelskmænd og
skotter er henvist til. Og det be-
tyr ogsaa for Storbritannien ikke
saa litet at der i verden findes et
folk, dets nærmeste i slektskap,
hvis liv er knyttet til de samme
kaar.

Enhver utenrikspolitikk, som
vil vareta Norges interesser paa
havet, maa overveie disse mulig-
heter.

Uthlep av „Tidens Tegn“
nr. 29

fredag 4 februar 1926

En ny dansk utfordring til Norge.

Ingen havn paa Grønland for norske fiskere.

**Men islændinger og færinger skal naadigst faa besøke
et ubebodd sted.**

Kjøbenhavn, 3. februar. „Nationaltidende“ meddeler at en av havnene paa Grønlands vestkyst vil bli aapnet for danske og islandske skibe som fisker i Davisstrædet. Direktør Daugaard Jensen har overfor bladet bekræftet dette men tilføier at saken endnu befinner sig paa overveielsens stadium og at det hele var et forsøk. Den angjældende havn blir Ravn Storø syd for Fiskeneset.

I den anledning har et dansk-islandsk selskap representert ved kaptein A. Riis igaar kjøpt et fartoi paa 400 ton som skal sendes derop paa fiske.

*

Ovenstaaende meddelelse maa betragtes som en ny utfordring

til Norge — paa et tidspunkt, da man ialfald skulde tro, at almindelig klokskap vilde opfordret til forsiktighet. Vi under med glæde vore frænder paa Færøerne og Island den indrømmelse de har faat, men de maa være klar over, at de aldrig vilde faat den uten den norske Grønlandspolitik og at de heller ikke vil faa nye indrømmelser, hvis stortinget nu skulde la sig narre av den danske traktat.

Ifølge en dansk opgave hadde grønlandske farvand ifjor besøk av følgende fartøier: 33 norske, 3 færøiske, 4 danske, 2 franske, 2 amerikanske og 1 kanadisk. Der behøves ingen yderligere kommentar. De fiskebanker, det her

gjælder, er klarlagt ved norske havundersøkelser. Det dreier sig om en bedrift, hvor Norge indtar en ledende stilling og som kan gi store fremtidsmuligheter for norsk foretagsomhet, men ikke for dansk. Og endelig gjælder det et land, som er opdaget og gjenopdaget av nordmænd og som har tilhørt Norge like til 1814. Hvordan er stillingen idag? Nu kan vore fiskere ikke engang, som overalt ellers paa kloden, søke havn i storm og det proklameres med skadefryd, at vi ikke kan gjøre os haab om det i fremtiden heller.

Vi gad se det storting, som nu legger sig paa maven og sluker voldgiftstraktaten.

Utklip av „Tidens Tegn“
nr 28.
Lørdag den 30 januar 1926

Dansk „billighet“.

Av
skipper Johan Olsen, fører av „Veslekari“.

Nu, da spørsmålet om voldgiftstraktat med Danmark er blitt aktuelt, maa det være mig hr. redaktør tilladt, som en av dem, der i min egen og mit mannskaps økonomiske interesse efter fattig evne har arbeidet for en tilfredsstillende ordning for norsk næringsliv paa Grønland, at komme med noen bemerkninger.

I kraft av hvad almindelig menneskelighet tilsa os gik vi i 1923 til land paa Vestgrønland for at flænse 2 hval. Jeg fik nemlig 26. juli fra kommuneraadet paa Kronprinsens Eilands saalydende brev: „Kjære hr. kaptein. Jeg skriver litt til Dem. De kan faa vand ved Kronprinsens Eilands. Direktøren han sagde sig saadan. Direktøren han sagde mig, jeg skal skrive til Dem. Direktøren han her igaar og møde med kommuneraaderne. De kan ikke forstaa maaske, jeg kan ikke saa meget tale dansk. Venligst hilsen Johannes Tobiassen, udstedsbestyrer kommuneraad Silas Sandgren, Svend Sandgren, Villa Sandgren. Vi vil gerne have kød“.

Med erfaring fra før om grønlandernes umenneskelige og kromiske hungersnød (se herom i Hjort Johannesens bok) fandt vi, tiltrods for at veiret var fint og sjøen smul at burde etterkomme denne rørende bøn, som ihvertfald ikke i nævneværdig grad vilde sinke vor fangst. Hverken jeg eller mit mannskap var i tvil om, at eskimoernes henvisning til direktør Daugaard Jensen, som da var paa Vestgrønland, var riktig, og jeg er det fremdeles ikke. Skibets arrest for dette ved denne leilighet fra 26/7 til 15/8 midt i den beste fangsttid har der tidligere været skrevet nok om. Den odela hele vor fangst. Slik blev vi behandlet. Det umenneskelige op-

rørende i dette vil bedre klarlegges, naar jeg opplyser hvad den danske hvalfangerskipper Larsen som fanget hval der i sommer fortæller i en dansk avis. Paa spørsmål om grønlanderne var glad i hans fartoi „Sonja“ svarer han: „Ja, over al maate. Vi driver jo fangsten med grønlanderne som hjælpere, saaledes at de selv faar hvalskroget mot at foreta flæns-

ningen, og en nedlagt hval var altid signalet for store festligheter — det betød jo bjerge av mat for dem at faa en saan kamerat at hugge i. For Fredrikshaabsdistriktet betød de 17 der nedlagte hvaler forøvrig mer end en øieblikkelig glæde, idet havfisket, som de derboende grønlandere skal leve av hele vinteren, delvis var slaat feil, men takket være os, fik de nu forraadskammerne fyltde. Da vi avseilte, avfyrt de æressalut, den ene efter den anden, og en del av fangerne fulgte os endog paa vei i deres kajakker“.

Vi kunde være frigit, hvis vi gik ind paa a l d r i g mer at anløpe Grønland av nogensomhelst grund, hverken for vand eller om en mand blev skadet eller syk. Det blev uttrykkelig fremholdt.

Et slikt efter min og mit mannskaps enstemmige mennig umenneskelig krav, kunde vi selvsagt ikke gaa med paa. Gud skal vite, at manskapet som fisket paa part trængte de kroner vi kunde faat. Men vi stolte paa at vi seilte under norsk flags beskyttelse og om ikke andet, at dansk retfærdighetsfølelse (i traktaten er brukt uttrykket „billighet“), naar saken blev bekjendt, vilde sørge for at vi fik vor ret. Det er ved de mange forher fuldgyldig bevist at jeg ikke har fangstet indenfor territorialgrænsen. Istedetfor blev jeg bare haanet i danske aviser og saken synes nu uaktet det fra rede-

riets side er gjort alt for gjennomvort utenrikedepartement at faa spørsmålet om vor ret avgjort, at skulle dø bort. Tvertom, vi skal faa en traktat med dansk „billighet“ som vort nødanker.

Man maa ha mig undskyldt, naar jeg ingen tro har paa dansk „billighet“, og ut fra mine følelser som nordmand staar det for mig nærmest som faaret, at vi uten videre slutter venskabelig traktat med et land som i den grad har mishandlet norsk næringsliv, som danskerne har paa Vestgrønland. Jeg henviser til „Faustina“ saken ifjor og „Hvalbarden“ iaar, og jeg mener, at der ihvertfald bør foreligge en avgjørelse i den 21½ aars gamle „Veslekarisak“, før man gaar til nogen traktat.

Johan Olsen.